

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

UZAKTAN EĞİTİMDE SOSYAL BİLGİLER DERSİ
HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Semirhan MUŞLU

AMASYA
Ekim – 2023

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

UZAKTAN EĞİTİMDE SOSYAL BİLGİLER DERSİ
HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Hazırlayan
Semirhan MUŞLU

Tez Danışmanı
DoçDr. Ersin TOPÇU

AMASYA – 2023

TEZ ONAY SAYFASI

Semirhan MUŞLU tarafından hazırlanan “UZAKTAN EĞİTİMDE SOSYAL BİLGİLER DERSİ HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ” başlıklı çalışma aşağıdaki jüri tarafından 09/08/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oyçokluğu ile Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Doç. Dr. Ersin TOPÇU

.....

Üye : Prof. Dr. Selahattin KAYMAKÇI

.....

Üye :Doç. Dr. Gönül Türkan DEMİR

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. 09/08/2023

.....

Doç. Dr. Hasan YERKAZAN

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

09/08/2023

Semirhan MUŞLU

İmza

ÖZET

UZAKTAN EĞİTİMDE SOSYAL BİLGİLER DERSİ HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Semirhan MUŞLU

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Ekim/2023

Danışman: Doç. Dr. Ersin TOPÇU

Bu çalışmada uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde var olduğuna inanılan sorunlara somut çözüm önerileri sunarak sürecin daha verimli hale gelmesi amaçlanmıştır. Karma yönteminin uygulandığı araştırmanın nicel verileri, “Uzaktan Eğitimde Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Anketi” ile nitel verileri ise araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Amasya il genelinde MEB'e bağlı 94 okulda görev yapan 100, nitel boyutta 15 Sosyal Bilgiler öğretmenin görüşleri alınmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin analizinde SPSS 22.00 programı kullanılarak frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem için t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Ayrıca istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunduğu ifadelerde farklılığın nerelerden kaynaklandığını bulmak amaçlı post-hoc Tukey ve post-hoc Tamhane testleri uygulanmıştır. Nitel verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada; bilgisayar kullanma düzeyi düşük olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin olumsuz olduğu; bilgisayar kullanma düzeyi orta olan öğretmenlerin ise sınavların adil yapılmadığı, dikkatin daha çabuk dağıldığı, materyal kullanmanın daha zor olduğu ve uzaktan eğitimin öğretmenlik tecrübelerinden faydalanmanın önünde engel olduğunu düşündükleri görülmüştür. Bilgisayar kullanma düzeyleri orta, iyi ve çok iyi olan öğretmenlerin düşük olan öğretmenlere göre dersi daha istekli anlattığı, günlük ortalama internet ve bilgisayar kullanma süresine göre uzaktan eğitime ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu bağlamda bilgisayar kullanma düzeyi öğretmenlerin uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersine ilişkin görüşlerini etkilerken, internet ve bilgisayar kullanma sürelerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini etkilemediği söylenebilir. Araştırmada; öğretmenlerin yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ettikleri, kullanılan yöntem ve tekniklerin kazanımların elde edilmesinde yetersiz buldukları, uzaktan

yapılan eğitimde kullanılan ölçme ve değerlendirme tekniklerini yeterli ve objektif bulmadıkları, sınıf kontrolü, geri bilirim ve ödev takibinin zor olduğu, teknoloji kullanımı ve alt yapı sorunlarının dersin verimliliğini olumsuz etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sosyal bilgiler, uzaktan eğitim, öğretmen görüşleri

ABSTRACT

EXAMINATAION OF TEACHERS OPINIONS ABOUT DISTANSE EDUCATION SOCIAL STUDIES COURSE

Semirhan MUŞLU

Amasya University, Institute of Social Sciences

Department of Turkish and Social Sciences Education, M.A. October/2023

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Ersin TOPÇU

The aim of this study is to offer concrete solutions to the problems that are believed to exist in Social Studies course with distance education and to make the process more efficient. Quantitative data of the research, in which mixed method was applied, were obtained with "Questionnaire on Teachers' Views on Social Studies Course with Distance Education", while qualitative data were obtained with a semi-structured interview form created by the researcher. Views of 100 Social Studies teachers working in 94 schools affiliated to the Ministry of National Education in Amasya province during the academic year 2022-2023 were taken in the quantitative phase of the study, while views of 15 Social Studies teachers were taken in the qualitative phase. In the analysis of quantitative data, frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t test for independent samples, one-way analysis of variance (ANOVA) were performed by using SPSS 22.00 software. In addition, post-hoc Tukey and post-hoc Tamhane tests were administered to find out the source of the difference in statements in which statistically significant differences were found. Content analysis technique was used to analyse qualitative data. In the study, it was found that teachers with low level of computer use had negative views about distance education, while teachers with moderate level of computer use thought that exams were not fair, attention was distracted more quickly, material use was more difficult and distance education prevented benefiting from teaching experiences. It was found that teachers with moderate, good and very good levels of computer use were more willing to teach than teachers with low levels of computer use, and there was no significant difference between their views on distance education according to their average daily internet and computer usage time. In this context, it can be said that while the level of computer use affects teachers' views on distance education and Social Studies course, the duration of internet and computer use does not affect their views on distance education. In the study, it was concluded that teachers preferred face-

to-face education to distance education, they thought that the methods and techniques used were insufficient in achieving outcomes, they did not think that the assessment and evaluation techniques used in distance education were sufficient and objective, they thought that classroom control, feedback and homework follow-up were difficult, and the use of technology and infrastructure problems affected the efficiency of the course negatively.

Key Words: social studies, distance education, teacher views

ÖNSÖZ

Toplumların ve bireylerin gelişmesinde önemli bir yere sahip olan eğitim geçmişten günümüze birçok yönden değişime uğramıştır. Özellikle Covid-19 Pandemisi döneminde normal öğretimin yanı sıra uzaktan eğitiminde gündeme gelmiş olması öğretmenlerin, uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersini nasıl yürüttükleri, karşılaştıkları sorunlar ve uzaktan eğitimin faydalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesini önemli hale getirmiştir. Etkin ve topluma duyarlı bireyler yetiştirme amacı güden Sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerin kullandığı ölçme değerlendirme, yöntem ve teknikler, öğrenci motivasyonuna yönelik görüşlerinin incelenmesinin gerekliliğini bizlere göstermektedir. Yapılan bu çalışmada uzaktan eğitimde Sosyal Bilgiler dersine yönelik öğretmen görüşleri çeşitli yönleriyle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bilgisini ve deneyimlerini benden esirgemeyen, çalışma süresince, ihtiyaç duyduğum her konuda değerli görüş ve önerileriyle destek olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Ersin TOPÇU' ya, en içten teşekkürlerimi sunarım.

Tez jürisinde yer alarak değerli görüş ve katkılarını esirgemeyen Prof. Dr. Selahattin KAYMAKÇI ve yine tez jürisinde yer alan ve desteklerini esirgemeyen çok kıymetli Doç. Dr. Gönül Türkan DEMİR hocam' a çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam sürecinde önerileri ile bana destek olan Doç. Dr. Mehmet Enes SAĞAR' a ve Öğr. Gör. Neslihan İSTEK' e teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca her anımda yanımda olan desteğini esirgemeyen çok değerli aileme teşekkürlerimi sunuyorum. Bu süreçte her zaman yanımda olan eşim Kamuran MUŞLU' ya ve en büyük moral kaynağım canım kızım Büşra MUŞLU' ya ayrıca çok teşekkür ederim.

Semirhan MUŞLU

09/08/2023

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vi
TABLOLAR DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Alt Problemler	2
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Varsayımlar	3
1.6. Tanımlar	3

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Eğitim ve Öğretim	5
2.2. Eğitim ve Teknoloji.....	5
2.3. Sosyal Bilgiler Eğitimi	6
2.3.1. Dünyada Sosyal Bilgilerin Gelişimi	6
2.3.2. Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi	7
2.3.3. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amaçları.....	7
2.3.3.1. Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler	8
2.3.3.2. Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler	9
2.3.3.3. Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler.....	9
2.4. Uzaktan Eğitim.....	9
2.4.1. Uzaktan Eğitimin Tarihçesi	12
2.4.2. Uzaktan Eğitimin Yararları.....	13
2.4.3. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları.....	14

2.4.4. Uzaktan Eğitim Modelleri	14
2.5. Türkiye’de Uzaktan Eğitim	15
2.5.1. Türkiye Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim Projesi.....	15
2.5.2. EBA (Eğitim Bilişim Ağı)	17
2.5.3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim Sisteminin Sorunları	17
2.6. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Uzaktan Eğitim	18
2.9. İlgili Çalışmalar	18
2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	18
2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	20

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM	22
3.1. Araştırmanın Yöntemi	22
3.2. Çalışma Grubu.....	22
3.3. Veri Toplama Araçları.....	23
3.3.1. Anket Formu	23
3.3.2. Görüşme Formu	24
3.4. Verilerin Toplanması.....	25
3.4.1. Nicel Verilerin Toplanması	25
3.4.2. Nitel Verilerin Toplanması	25
3.5. Verilerin Analizi	25

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR.....	27
4.1. Nicel Boyuta Ait Bulgular	27
4.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular	27
4.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular	27
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular	28
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular	34
4.1.5. Araştırmanın Genel Problemine İlişkin Elde Edilen Bulgular	35
4.2. Nitel Boyuta Ait Bulgular	44

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	58
---------------------------	----

VI. BÖLÜM

6. ÖNERİLER.....	63
------------------	----

6.1. Sonuçlar	63
6.2. Öneriler	64
KAYNAKÇA.....	65
EKLER.....	75
Ek 1. SPSS testlerinde anlamlı farklılık rastlanmayan sonuçlar	76
Ek 2. Etik Kurul İzni	89
Ek 3. Amasya Valiliği Araştırma İzni	90
Ek 4. Amasya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni	91
Ek 5. Öğretmenlere Uygulanan Anket Formu.....	92
Ek 6. Öğretmenlere Uygulanan Görüşme Formu	94
ÖZ GEÇMİŞ	96

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Dünyadaki Gelişimi.....	12
Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım	23
Tablo 3. “ <i>Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Anlamlı Düzeyde Farklılaşmakta mıdır?</i> ” Alt Amacına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İstatistiksel Dağılımları ve Anova Sonuçları	28
Tablo 4. “ <i>Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Bilgisayar Kullanma Düzeylerine Göre Anlamlı Düzeyde Farklılaşmakta mıdır?</i> ” Alt Amacına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İstatistiksel Dağılımları ve Anova Sonuçları	30
Tablo 5. “ <i>Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Günlük Ortalama Kaç Saat İnternet ve Bilgisayar Kullandığına Göre Anlamlı Düzeyde Farklılaşmakta mıdır?</i> ” Alt Amacına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İstatistiksel Dağılımları ve Anova Sonuçları.....	34
Tablo 6: Öğretmenlerin “Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Anketi” ne ilişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	35
Tablo 7. Öğretmenlerin Öğrencilerin Derse Katılım Durumlarına İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı	45
Tablo 8. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Verilen Eğitimi Verimli Bulma Durumlarına İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı.....	47
Tablo 9. Katılımcıların Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Verimi Artırmak İçin Yapılabileceklerle İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı.....	49
Tablo 10. Katılımcıların Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Ölçme Ve Değerlendirme Tekniklerinin Durumlarına İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı.....	52
Tablo 11. Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklerin durumlarına ilişkin bakış açılarının dağılımı	54
Tablo 12. Katılımcıların Öğrencilerin Motivasyon Durumlarına İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı	56

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Uzaktan Eğitim Kavramları	10
Şekil 2. Türkiye Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim (SSDE) Projesi.	16
Şekil 3. Öğretmenlerin Öğrencilerin Derse Katılım Durumlarını Değerlendirmesi	44
Şekil 4. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Verilen Eğitimi Verimli Bulma Durumları	46
Şekil 5. Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Verimi Artırmak İçin Yapılabilecek Durumlar	48
Şekil 6. Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinin Durumları.....	52
Şekil 7. Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Durumları.....	54
Şekil 8. Öğrencilerin Motivasyon Durumları	56

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler Açıklama

F	Kişi Sayısı
%	Yüzde

Kısaltmalar Açıklama

AUÖ	Anadolu Üniversitesi Uzaktan Öğrenme Sözlüğü
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
FATİH	Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS	Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi
SSDE	Türkiye Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim Projesi
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
YAYKUR	Yaygın Yükseköğretim Kurumu

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, problem durumu, alt problemler, amaç, önem, sınırlılıklar, varsayımlar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Toplumların ve bireylerin gelişmesinde önemli bir yere sahip olan eğitim geçmişten günümüze kullanılan yöntemler ve sürdürülen faaliyetler açısından birçok değişime uğramıştır. Bu değişimlerden biri de teknolojinin eğitim öğretime entegrasyonu ile birlikte yüz yüze eğitimin yanı sıra uzaktan eğitimin de gündeme gelmiş olmasıdır (Oran ve Karadeniz, 2007). Uzaktan eğitim, kullandığı teknoloji sayesinde belirli bir zaman ve mekâna bağlı kalmadan eğitimin esnek bir şekilde devam etmesini sağlayan bir sistemdir (Varol ve Türel, 2003; Özarslan Kubat ve Bay, 2007; İşman, 2008). Uzaktan eğitimin sunduğu kişiselleştirme özellikleri sayesinde çalışan, engelli ya da örgün eğitime uygun olmayan öğrenenler kendi hızlarında eğitim alabilmekte ve kendilerinden uzakta bulunan katılımcılarla (öğrenci ya da öğretmen) bağlantı kurabilmektedirler. Bu sayede öğrenen, eğitimini istediği zaman, sınırsız sayıda tekrarlayabilmekte ve kişisel imkanlarına göre eğitim sürecini zamana yayabilmektedir. Uzaktan eğitim bazen kaliteyi artırmak adına bir tercih olurken bazen de yaşanan şartlar itibarıyla zorunluluk olabilmektedir (İşman, 2008).

2019'da Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve tüm dünyaya hızlı bir şekilde yayılarak etkisi altına alan Covid-19 salgını, başta sağlık ve eğitim olmak üzere yaşamın her alanında son derece köklü değişikliklere sebep olmuştur (Eken, Tosun ve Tuzcu-Eken, 2020; WHO, 2019). Dünyanın birçok ülkesinde eğitimin önce kısmen daha sonrada tamamen uzaktan-çevrim içi/dışı bir şekilde yapılmaya başlandığı bu dönemde öğrencilerin akademik ve sosyal açıdan son derece etkilendikleri de bir gerçektir (Demir ve Özdaş, 2020). Sosyal etkileşimin fiziksel anlamda neredeyse sıfıra indiği beraberinde akademik gelişimin de sekteye uğradığı bu dönem öğretmenler için de çok zorlu bir süreç olmuştur (Ünal ve Bulunuz, 2020).

Bu süreçte ülkelerin eğitim politikalarında eğitimin ulaşılabilir olması, bu faaliyetin aksamadan devam edebilmesi ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi

için uzaktan eğitim alternatif bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Öğrencilerin mevcut bilgilerini kullanarak toplumun sorunlarına çözümler üretebilen, duyarlı birer vatandaş olmalarını ve toplumla karşılıklı sağlıklı sosyal ilişkiler geliştirmelerini sağlayan sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitimle etkin bir şekilde yürütülmesi büyük önem taşımaktadır (Ayaydın ve Küçük, 2022).

Bilhassa bu sürecin öğrencilerin sosyalleşmelerini olumsuz etkilemesi sosyal bilgiler dersinin amaçlarıyla doğrudan ilişkilidir. Zira etkin ve topluma duyarlı bireyler yetiştirme amacı güden bu dersin hedefi değişmeden yönteminin değişmesi, öğretmenlere de büyük bir sorumluluk yüklediğinden onların, uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler dersini nasıl yürüttükleri, karşılaştıkları sorunlar ve uzaktan eğitimin faydalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi son derece önemli hale gelmiştir. Bu doğrultuda araştırmamızın problem cümlesi, *Sosyal bilgiler öğretmenleri, uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında ne düşünmektedir?* Şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekildedir:

1.2. Alt Problemler

Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri,

1. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. Mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Bilgisayar kullanma düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. Günlük ortalama internet kullanma süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

İlk olarak 2019 yılının Aralık ayında Çin’de görülen Koronavirüs (COVID-19), kısa sürede etkisini göstererek tüm dünyada ekonomi, siyaset, sağlık ve eğitim sistemlerinin yanında insanların günlük yaşamlarını da ciddi şekilde etkilemiştir. Pandemi sürecinde alınan koruyucu önlemler kapsamında tüm dünyada eğitim kurumları geçici olarak kapatılmış ve çeşitli kademelerdeki okullarda eğitimlerin devam edilebilirliği için uzaktan eğitim süreci başlamıştır (Bayram, 2023). Bu minvalde uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşlerinin incelendiği bu araştırmada, uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde var olduğuna inanılan sorunlara somut çözüm önerileri sunarak sürecin daha verimli hale gelmesi amaçlanmıştır.

Araştırmamızdan elde edilecek sonuçlar daha sonra yapılacak öğretim programlarına yön vereceği ve bu konuda verimli olabileceği düşünülmektedir. Bu amaç doğrultusunda uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem, bilgisayar kullanma düzeyi, günlük ortalama internet kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve yapılan çalışmanın uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yanlarının tespiti ve eğitimin daha etkili bir şekilde devam etmesi adına sunduğu önerilerle de önemli bir boşluğu dolduracağına inanılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma,

1. Amasya il merkezinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında görev yapan 100 sosyal bilgiler öğretmeni ve 94 okul ile,
2. Araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan ölçek ve görüşme formlarıyla sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Çalışmaya katılan öğretmenlerin;

1. Uzaktan eğitim sistemine yönelik deneyimlerinin olduğu,
2. Soruları içtenlikle yanıtladıkları,
3. Ölçme araçlarının amaca uygun olduğu varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin toplumsal uyumu yakalamaları için coğrafya, tarih, ekonomi, psikoloji, sosyoloji, arkeoloji, antropoloji, felsefe, siyaset bilimi, hukuk ve diğer sosyal bilimleri bütünleştirmeyi amaçlayan bir derstir (Kaya, 2021).

Uzaktan Eğitim: Web tabanlı internet ortamında eğitim, bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı eğitim sistemi, bilişim teknolojileri destekli uzaktan eğitim, internet temelli çevrimiçi uzaktan eğitim faaliyetlerini içermektedir.

Salgın (Pandemi): Herhangi bir hastalığın ya da bulaşma etkeninin kıtalarda, ülkelerde veyahut bütün dünyada büyük bir alanda geniş olarak yayılım göstermesi (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2022).

Covid-19: Koronavirüsün yeni bir çeşididir. “Corona”, “Virus” ve “Disease” kelimelerinin kısaltması ve ortaya çıkmış olduğu yılı belirten 19 kelime ve rakamlarının birleşmesiyle kısaltılmıştır. İlk olarak 2019 Aralık ayında Çin’de görülmüştür. Hastalık, solunum yolu hastalıkları belirtisi ile kendini göstermektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020).

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim ve Öğretim

Eğitim bireyin doğduğu ilk andan itibaren başlamaktadır. Eski toplumlarda insanlar bir yandan avcılık ve toplayıcılık yoluyla yaşamlarını sürdürürken diğer yandan deneyimlerini ailelerine ve çevrelerine aktararak bilginin kendi çevrelerinde ve nesiller arasında aktarılmasını sağlamıştır. Önceleri tamamen söz ve davranışla yürüyen bu eğitim süreci yazının icadı ile bambaşka bir hız ve seviyeye ulaşmıştır. Yazıyı eğitim tarihinin ilk önemli merhalesi kabul edersek bu sürecin ikinci önemli aşaması olarak da günümüzde ulaşılan teknolojik seviyeyi söyleyebiliriz (Güneş, 1996).

Eğitim, yeni nesillerin toplum yaşamına katılmaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları kazanmalarına ve kişiliklerini geliştirmeye yardımcı olan ve yaşam boyu devam eden bir süreçtir (Oğuzkan, 1981; Ay, 2015). Genel olarak eğitim, bireyin sadece okuma yazma öğrenmesini sağlayan değil, aynı zamanda zihinde ortaya çıkan çeşitli duyuları, toplumun ve bir bütün olarak insanlığın gelişimini sağlayan bir süreç olarak kabul edilmektedir (Sanlık, 2023). Günlük hayatta eğitim kavramı ile sıkça karıştırılan öğretim kavramı ise: “belli bir amaca göre gereken bilgileri verme işi, öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, bu bağlamda gerekli olan araçları sağlama ve kılavuzluk etme” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Eğitim, bireylerin, toplumların ve dünyanın gelişimi için önemli olan ve birçok faktör tarafından geliştirilen çok boyutlu bir olgudur (Al Şensoy ve Sağsöz, 2015). Günümüzde bu faktörlerden en etkilisi de edinilen bilgileri eğitim ortamlarına ve insanların günlük yaşamına aktaran köprü olarak da vazife gören teknolojidir.

2.2. Eğitim ve Teknoloji

Teknoloji; bilimsel yöntemle elde edilen bilgilerin günlük yaşama planlı bir şekilde aktarılmasını, insan-bilgisayar etkileşiminin düzenlenmesini ve tüm bunların kullanılmasını sağlayan disiplindir (Alkan, 2005). Alkan’a (2005) göre teknolojideki büyük değişim, eğitim alanında da büyük gelişmelere neden olmuştur. Teknolojik gelişmeler eğitimi üç şekilde etkilemektedir. Birincisi, yeni teknolojilerle yaşayan

bireylere bu doğrultuda gerekli faydaları elde etme olanağı sağlamak, ikincisi bu yeteneklere sahip nitelikli eleman yetiştirmek ve son olarak da yeni teknoloji olanaklarından yararlanmaktır. Mumcu'ya (2018) göre günümüzde eğitim teknolojisinin en büyük gücü öğrenmeyi kolaylaştırması, öğretim sürecini destekleyip zenginleştirilmesi ve sınırları ortadan kaldırmasıdır. Bu şekilde kullanılan teknolojinin, materyal yelpazesini genişleterek eğitimden daha fazla verim alınmasını sağladığı bir gerçektir (Toprakçı, 2016; Ersoy ve Gürgen, 2021).

Yurdakul'un (2011) belirttiği gibi teknolojiyi eğitime entegre etmek önemlidir. Eğitimde teknoloji entegrasyonu, birden çok değişkenin idari, kurumsal ve eğitimsel olarak dikkate alınması gereken karmaşık bir süreçtir. Bu süreçte, öğretim elemanının pedagojisi, kullanılacak teknolojik kaynaklar ve bilgi birikimi, uygulama seçimi önemlidir. Bilhassa salgınla beraber artan eğitim teknoloji birlikteliği uzaktan eğitim başta olmak üzere birçok farklı boyutta kendisini göstermektedir. Bu süreçten en fazla etkilenen derslerden birisi de Sosyal Bilgiler dersi (Yeşilyurt, 2021).

2.3. Sosyal Bilgiler Eğitimi

İyi ve etkili vatandaş yetiştirme amacı güden sosyal bilgiler dersi, bireyin topluma nasıl uyum sağlayacağını, hak ve sorumluluklarının neler olduğunu öğreten, kısacası onun etkin bir vatandaş olmasını sağlayacak bir takım bilgi, beceri ve değerlerin olduğu bir içeriğe sahiptir (MEB, 2018). Gelişli'ye (2006) göre topluma hizmet için yetiştirilen bireyler, kendilerini topluma hazırlayan, toplumdan bilgi, tutum ve beceriler edinen, edilgen bir konumdan bilgi üreten ve ona ulaşmanın yolunu bulan bireylerdir. Bu babda sosyal bilgiler dersinin de en büyük amaçlarından biri, çevresindeki olay ve durumları anlayan, karşılaştığı problemleri çözebilen, kendi haklarını bilen ve başkasının haklarına saygı duyan insanlar yetiştirmektir. Benzer amaçlar gütse de bu dersin tarihsel açıdan gelişimi Türkiye'de ve dünyada farklılık göstermiştir. Bu açıdan bakılarak sosyal bilgiler eğitiminin tarihsel açıdan gelişim sürecini dünyada ve Türkiye'de olarak ayrı ayrı incelemek yerinde olacaktır.

2.3.1. Dünyada Sosyal Bilgilerin Gelişimi

Sosyal bilgiler dersi ilk kez 1916 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde okutulmaya başlanmış, Türkiye'de ise 1998 yılından bu yana bu isim altında okutulmaktadır (Sever, 2015). Temel amaç küreselleşme çağına uyum sağlayan aktif

vatandaşlar yetiştirmek olan dersin milli manevi değerlere sahip, çağdaş değerleri benimseyen, yaşadığı çevrenin coğrafi ve tarihi özelliklerini anlayan ahlaklı bireyler yetiştirmek te diğer önemli hedefidir (Topçu, 2017).

Bu hedeflere ulaşmak için sosyal bilgiler müfredatı tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi, hukuk vb. birçok farklı disiplini disiplinler arası bir yapı içerisinde bütünleştirmektedir. Bilginin sürekli değiştiği ve bilgi birikiminin arttığı çağda, mevcut bilginin kalıcılığı ve kullanışlılığı da giderek azalmaktadır. Bu süreçte sosyal bilgiler dersleri de kendini kabul ettirmeye çalışmaktadır. Çünkü bu disiplinler arası ders Almanya, Finlandiya, Çekya, Birleşik Krallık, İrlanda gibi ülkelerle Kanada, Japonya ve Yunanistan'ın bazı eyaletlerinde halen tek disiplinli olarak ayrı ayrı ders şeklinde okutulsa da ülkemizde hali hazırda Sosyal Bilgiler adıyla ortaokul programlarında yer almaktadır (Öztürk ve Deveci, 2011).

2.3.2. Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Gelişimi

Sosyal Bilgiler Türk eğitimi tarihi boyunca istikrarlı bir yapıya sahip olmamıştır. Çünkü 1926, 1930, 1936 ve 1948 programlarında sosyal bilgilerin yerini tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerine yer verildiği görülmektedir. Bu konular ilk kez 1962 ilkokul müfredat taslağında “Toplum ve Okul İncelemeleri” başlığı altında bir araya getirilmiş, 1968 yılında yayınlanan ilkokul müfredatında ise ilk kez “sosyal bilgiler” adı altında okutulmaya başlanmıştır. Bu yaklaşım 1985 yılına kadar devam etmişse de bu tarihten 1998 yılına kadar ortaokullarda "Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi" olmak üzere üç ayrı ders olarak okutulmuştur. 1998 yılından itibaren bu dersler sosyal bilgiler öğretim programı çerçevesinde birleştirilmiştir (Aslan, 2016).

2.3.3. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Amaçları

Bu ders, öğrencilere tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi alanlarında bilgi ve beceri kazandırmak ve öğretmek için tasarlanmış sosyal bilimler temelli toplumun kültürel değerlerini diğer nesillere aktarmayı amaçlayan bir ders olup öğrencilere kendilerine, ailelerine, çevrelerine ve içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamayı öğretir (Doğanay, 2003). ABD Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi’ne (NCSS) (1993) göre ise sosyal bilgiler öğretim programının hedefleri; eşit ve adil bir kişiliğe sahip olmak,

vatandaşlık bilgi, beceri ve gelişimini desteklemek, aktif bireyler olarak topluma katılımlarını sağlamak ve bireylerin entelektüel gelişimini desteklemek ile ilgilidir.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018), bu dersin anaçlarına ulaşabilmesi adına öğretim programının kazanımlarını 7 ana başlık altında toplamıştır. Bu kazanımlar aşağıda verilmiştir:

1. Birey ve toplum,
2. Kültür ve miras,
3. İnsanlar, yerler ve çevreler,
4. Bilim teknoloji ve toplum,
5. Üretim, dağıtım ve tüketim,
6. Etkin vatandaşlık,
7. Küresel bağlantılar

Akçay'a (2008) göre, karar verme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi, onurlu geçmişinden ibretler alarak, vatandaşlık görev ve sorumluluklarını yerine getirebilecek etkili bireylerin yetişmesi, bu ders ile gerçekleştirilebilecek önemli hedeflerdir (Ambarlı, 2010; Tay, 2013). Doğanay'ın (2003) belirttiği gibi, geçmişten aktarılan bilgilerle gelecekte topluma kazandırılacak kişilerin geliştirilmesi gerekmektedir. Sosyal Bilgiler eğitimi, toplumun sahip olduğu kültürel değerlerin devamını sağlayan, sosyal ilişkileri sağlıklı bir şekilde geliştirmeye değer veren bireylerin zorluklar karşısında bilgi, beceri, değer ve çözüm yolları edinme sürecidir (Sözer, 2008; Bayır, 2016). Etkili vatandaş yetiştirme temelinde yükselen sosyal bilgiler alanyazını incelendiğinde ise bu amaca dönük yaklaşımların üç başlık altında toplandığı görülmektedir.

2.3.3.1. Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler

Temelinde öğretmen merkezli yöntem ve teknikler yer aldığı bu en eski yaklaşımın amacı, öğrencilerin geçmişleri ve gelecekleri ile gurur duymalarını, vatanseverlik duygusu geliştirmelerini, sorumluluklarının farkına vararak buna göre hareket etmelerini sağlamaktır (Özmen, 2011).

2.3.3.2. Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler

Sosyal bilimciler tarafından geliştirilen yöntemler aracılığıyla öğrencilere bilgi, beceri ve değerler kazandırmayı amaçlayan öğrenci merkezli bu yaklaşımda, inceleyerek ve keşfederek öğrenme ön plandadır (Tay, 2010).

2.3.3.3. Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler

John Dewey'nin fikirlerine dayanan ve temel amacı bireylerin bilgilerini etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamak olan araştırmaya dayalı bu yaklaşım, öğrencilerin toplumsal sorunlara çözüm üretebilmeleri ve karar verebilmelerini hedeflemektedir (Öztürk, 2009; Gül ve Toy, 2018).

Sosyal Bilgiler, günün ihtiyaçlarını karşılamak adına farklı yaklaşımlarla biçimlendirilse de son 3 yılın gerçeği dikkate alındığında tüm derslerde olduğu gibi bu derste de verimliliği asıl etkileyen şeyin uzaktan eğitim olduğu gerçeği inkâr edilemez. Bu nedenle uzaktan eğitimin ne olduğuna kısaca değinmek faydalı olacaktır.

2.4. Uzaktan Eğitim

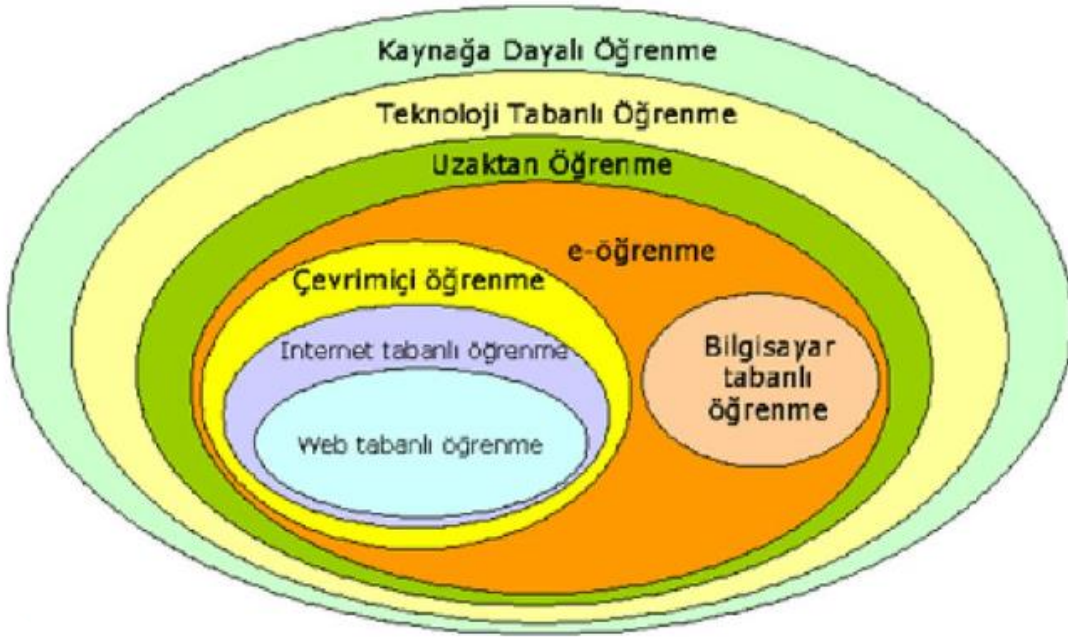
Dünya nüfusunun hızla artışı geleneksel eğitim yöntemlerinin yetersiz kalması, iletişim ve teknoloji ağındaki gelişmelerin eğitime yansımaları yeni eğitim ve öğretim yaklaşımlarına gereksinimi ortaya çıkartmıştır. Son dönemde yaşanan Covid-19 salgını, dünya genelinde uzaktan eğitim sisteminin önemini arttırmıştır. Uzaktan eğitim, geleneksel yöntemlerin kısıtlılıkları nedeniyle sınıf içi etkinliklerin gerçekleştirilemediği durumlarda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin farklı özel ortamlar ve araçlar aracılığıyla belirli bir merkezden yürütüldüğü sistemidir (AUO, 2017). 1892 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Wisconsin Üniversitesi'nin yayınlanan kataloğunda ilk kez ortaya konan uzaktan eğitimin (Bozkurt, 2017) kullanılmaya başlandığından günümüze kadar birçok farklı tanımı yapılmıştır.

Uzaktan eğitim, öğrenme-öğretme sürecini zengin kılmak amacıyla senkron (canlı dersler, webinarlar, çevrimiçi sohbetler vb.) ve asenkron (radyo ve televizyon programları, kayıtlı videolar, okuma metinleri, açık ders materyalleri, tartışma forumları vb.) olarak tasarlanan öğretim faaliyetlerinin bütünü olup öğretim sürecinde, sosyal medya ağları ile internet tabanlı uzaktan eğitimle de desteklenebilir. Uzaktan eğitim çevrimiçi ortamda yüz yüze derslerin bir simülasyonu veya taklidi olarak

algılanmamalıdır. Öğrenme çıktıları aynı olsa dahi öğrenme-öğretme sürecinin tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde kullanılan araç, gereç ve uygulamalar birbirinden farklı özellikler gösterir (Bozkurt, 2020).

Uzaktan eğitimin gelişen terminolojisi içerisinde yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Sıkça karşılaşılan ve kargaşaya sebep olan kavramlar Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Uzaktan Eğitim Kavramları (Çekiç, 2010)

Şekil 1’de yer alan uzaktan eğitim ile ilgili kavramlar kısaca aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

Kaynağa Dayalı Öğrenme: Bu yöntemde öğrenci aktif durumdadır. Öğrenci konu ile ilgili kaynaklardan yararlanarak problemlere cevap bulmaya çalışmaktadır (Çiçek, 2018).

Teknoloji Tabanlı Öğrenme: Teknolojinin eğitimde kullanılmasını ifade etmektedir. Sadece uzaktan eğitimde değil yüz yüze eğitimde de kullanılmaktadır (Çiçek, 2018).

Uzaktan Öğrenme: Coğrafi olarak uzak bölgelerde bulunanlara eğitimin ulaştırılmasını adına öğrenci ve öğretmenlerin öğretim materyallerini her zaman, her yerde kullanabildikleri bir modeldir (Marek, Chew ve Wu, 2021).

E-Öğrenme: Eğitim ve öğretim için teknoloji araçlarını kullanarak süreci basitleştirmenin bir yolu olarak çevrimiçi olarak veya sınıf ortamında uygulanabilmektedir (Abdüsselam, 2022).

Çevrimiçi Öğrenme: Eğitime bağlanma, erişme, esneklik ve farklı etkileşimleri içerisinde bulunduran Web tabanlı bir modeldir (Moore, Dickson-Deane ve Galyen, 2011).

İnternet Tabanlı Öğrenme: Öğretme sürecini kişiselleştirin, zengin iletişim seçenekleri ile bilgiye kolay erişim sağlayan, öğrenenin bilgi yapısını temel alarak öğretim ortamını zenginleştirme imkânı sunan ve internet üzerinden yürütülebilen öğretim sürecidir (Çiçek, 2018).

Web Tabanlı Öğrenme: İnternet tabanlı öğrenmenin altında yer alır; çünkü web, internet hizmetlerinden sadece birisidir, web'de html, web tarayıcı, hiper metin, URL kullanılır ve http protokolüne dayalıdır. Bu nedenle en dar kapsamlı terimdir (Çiçek, 2018).

Bilgisayar Tabanlı Öğrenme: Eğitimde bilgisayar teknolojisi ile sunulan imkanların kullanıldığı öğrenmeyi ifade etmektedir (Çiçek, 2018).

Antalyalı (2004: 39) göre uzaktan eğitimde başarıyı yakalayabilmek için bazı önemli kriterleri dört başlık altında özetlemiştir:

- İnternet tabanlı uzaktan eğitimin amacı: Uzaktan eğitimin ne amaçla yapıldığı ve sonunda ne gibi sonuçların elde edileceği önceden belirlenmelidir.
- Uygun pedagoji: İnternet tabanlı uzaktan eğitimde öğrenciyi sıkmayan bir yaklaşımın belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.
- Amaca uygun araçların belirlenmesi: Sanal dünya adı verilen internet birçok kitle iletişim aracını da bünyesinde barındırmaktadır. Çünkü internetin kapsama alanı oldukça geniştir. Bu araçlardan amaca en uygununun belirlenmesi ve eğitimde kullanılması gerekmektedir.
- Uyarılma: Son aşamada ise öğrencileri eğitim etkinliklerine teşvik için farklı yöntemler bulunmalıdır. Bu nedenle öğrencilerin eğitimlerinde karşılaşılabilecekleri yanlış davranışlar önceden tespit edilmeli ve buna göre gerekli önlemler alınmalıdır.

Araştırmanın bu bölümünde uzaktan eğitim sisteminin tarihsel süreci, dünyada uzaktan eğitim ve Türkiye’de uzaktan eğitim gibi başlıklar altında ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

2.4.1. Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Geçmiş 1700'lere kadar uzanan ve ilk örneklerinin mektupla başladığı uzaktan eğitim sisteminin ilk ortaya çıktığı ülkeler Avrupa ülkeleriyle, ABD ve Avustralya'dır (Yadigâr, 2010). Bazı belgelere göre 20.03.1728 tarihi uzaktan eğitim sisteminin gelişimi bakımından çok önemli bir tarihtir. Çünkü bahsedilen tarihte Boston Gazetesi'nde "steno derslerinin, öğrencilere uzaktan eğitimle verileceği" duyurulmuştur. 1833 senesinde ise bir ilanda mektup kullanılarak eğitim öğretimin uygulanacağı ifade edilmiştir (Çoban, 2013).

Uzaktan eğitim sisteminin dünyadaki gelişmiş ilk uygulamasının 1840 senesinde İngiltere'de, Isaac Pitman tarafından yapıldığı kabul edilmektedir. Stenograf olan Pitman, gerçekleştirdiği eğitim uygulamalarında öğrencilerine İncil'de yer alan bazı küçük parçaları stenoyla yazmayı öğretmiş ve notla değerlendirmiştir (Nizam, 2004).

Tablo 1. Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Dünyadaki Gelişimi

Tarih	Uzaktan Eğitim Uygulamaları
1728	İlk uzaktan eğitim çalışması Boston gazetesinde "Steno Dersleri" ile başlamıştır.
1833	İsveç Üniversitesinde hanımlara "Mektupla Kompozisyon Dersleri" verilmiştir.
1840	Isaac Pitman, mektupla stenografi öğretmeye başlamıştır.
1884	Almanya Rustinches Uzaktan Öğretim Okulu açılmıştır.
1890	Avustralya'daki Queensland Üniversitesi kampüs dışına açık bir eğitim programı yürütmüştür.
1892	Chicago Üniversitesi'nde ilk Mektupla Eğitim Bölümü açılmıştır.
1898	İsveç'te kurulan ve Uzaktan Eğitimde dünyanın önde gelen kurumlarından olan "Hermans" kurulmuştur. Bu kurumda dil eğitimi yapılmıştır.
1906	Yazışmalı ilköğretim Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) başlamıştır.
1919	ABD'de ilk eğitimle ilgili radyo istasyonu profesörler tarafından kurulmuştur.
1920	ABD'de 176 tane eğitim amaçlı radyo istasyonu kurulmuştur.
1923	ABD'de mektupla lise eğitimi başlamıştır.
1932	ABD'de eğitim televizyon yayınları IOWA Üniversitesinde başlamıştır.
1939	Fransa'da savaş yıllarında Uzaktan eğitim ile öğrencilerin eğitimi sağlanmıştır.
1956	Türkiye Ankara Üniversitesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü kurulmuştur.
1960	İngiltere'de "British Open University" açılmıştır.
1974	İngiltere'de "National Extension College" açılmıştır. Türkiye'de Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur.
1975	Türkiye'de YAYKUR kurulmuştur.
1982	Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi oluşturulmuştur.
1986	Japonya'da "University of the Air" açılmıştır.

1900'lü senelerde iletişim teknolojilerinin gelişmesinden dolayı radyo, teyp vb. araçlar iletişim sektöründe kullanıldığı gibi uzaktan eğitim sisteminde de kullanılmaya başlanmıştır. Dünyada uzaktan eğitim sistemi özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra eğitim seviyesini yükseltmek amacıyla daha önemli bir hale gelmiştir. Bu tarihten sonra

özellikle bilgisayar ve internet temelli teknolojik gelişmeler bilhassa uzaktan eğitimin etki ve yaygınlığının da ciddi oranda artmasına neden olmuştur.

2.4.2. Uzaktan Eğitimin Yararları

Uzaktan eğitimin öğrenen için pek çok yararı bulunmaktadır. Bunlar şöyle sıralanabilir.

- Öğrenenin karar verme, öğrenme sorumluluğunu alma ve girişimci olma gibi yönlerini geliştirmektedir.
- Ölçme ve değerlendirme süreci ve araçlarının kolay geliştirilebilir olmasını sağlamaktadır.
- Eğitim programlarının çeşitli öğeleri (amaç, içerik, eğitim süreci ve değerlendirme) boyutlarında ortak bir standart oluşturmasını sağlamaktadır.
- Gereksinimlere göre şekillendirilmiş eğitim imkânları sunmaktadır.
- İnsanlara farklı eğitim seçenekleri sunarken aynı zamanda fırsat eşitsizliğini en aza indirir.
- Dinamik iş yaşamına uyum için, gereken bilgi, beceri, tutum ve yeterlilikleri kazanmak
- Öğrenenin daha yoğun içerikle karşılaşmasını sağlamamakta, öğrenenin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmesi ve farklı özelliklere (yaşantı, mekân vb.) sahip öğrencilerin bir araya gelmesine fırsat vermektedir (Turanlı, 2005; Uşun, 2006).
- Öğrenenlere bireysel çalışma ve kendi hızında öğrenebilme; uluslararası eğitim fırsatlarından yararlanma imkânı verme, teknolojinin üstünlüklerinden yararlanma ve eğitimde fırsat eşitliği gibi sağlamaktadır (Bayram, Peker, Aka ve Vural, 2019).
- Örgün eğitimden yoksun kalan kadın öğrenenlere evlerinden ulaşarak eksik kalan eğitimlerini tamamlama ve kendilerini geliştirme fırsatı sunmak (Demiray, 2013).
- Yaşam boyu öğrenme sayesinde hem bireylerin gelişimlerine hem de ekonomiye katkı sağlamaktadır (Özyürek, Begde, Yavuz ve Özkan, 2016).
- Zaman ve yer esnekliği vermesi sayesinde bireylere iş yaşamlarında yönelecekleri e-sertifika programlarına uzaktan eğitim ile katılabilme fırsatı sunması (Gökkaya ve Akçiçek, 2012).

- Öğreten ve öğrenenlerin iş birliğine dayalı çalışma ortamlarına girmesine fırsat vermesi ve öğrenenlerin öğrenme alışkanlıklarının zenginleştirilmesi açılarından yararlı olmaktadır (Altıparmak, Kurt ve Kapıdere, 2011).

2.4.3. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları

Uşun (2006), uzaktan eğitimin avantajlarının yanında birtakım sınırlılıklarının da olduğunu belirtmektedir. Bunlar aşağıda belirtildiği gibi açıklanabilir:

- Bilişsel alan davranışların kazandırılmasında etkili olmasına rağmen devinışsel ve duyuşsal alan davranışların kazandırılmasında etkili olmamaktadır.
- Bağımsız öğrenme alışkanlığı bulunmayan bireyler için yeterli düzeyde etkili bir eğitim sunamamaktadır.
- Öğrenenlerin birbirleri ve öğrenen-öğreten iletişimi ve etkileşiminin yetersiz olması; bireylerin sosyalleşmelerini olumsuz yönde etkilemektedir.
- Öğrenme yetersizlikleri konusunda rehberlik işlemleri gerektiren sorunlar ile eş zamanlı olarak çözümler sağlanamamaktadır.
- Öğrenciyi iletişim teknolojisine bağımlı hale getirebilmektedir.
- Ekipman eksikliği nedeniyle kişisel strese neden olabilir.
- Değerlendirme sürecinin güvenilirliği düşüktür ve eğitim sırasında anında geri bildirimin olmaması, öğrenmeyi olumsuz etkileyebilir (Kaya, 2002; Nizam, 2004; Uşun, 2006; Karataş, 2008).

Yukarıda bahsi geçen olumsuzlukların, öğrencinin motivasyonunun düşmesine neden olması uzaktan eğitim en azından günümüz için tek başına yeterli bir eğitim uygulaması olmaktan uzaklaştırmaktadır.

2.4.4. Uzaktan Eğitim Modelleri

Etkileşimli uzaktan eğitim sistemleri iki kategoriye ayrılmıştır. Bunlardan birincisi eşzamanlı eğitimidir (Simonson, Smaldino & Zvacek, 2015). Eşzamanlı eğitim, bilgisayar teknolojisine ve uydu bağlantısına dayalı telekonferans olarak Bir diğeri ise eşzamansız eğitimidir. Eşzamansız eğitim bilgisayar teknolojisine dayalıdır. (İşman, 2008). Eşzamansız eğitim modelinde öğrenci kendi dilediği zaman öğrenme sürecine katılabilmektedir (Töremen, 2010). Eşzamansız öğrenme, öğretmen ve öğrenenlerin aynı anda bir araya gelmelerini gerektirmeyen, öğrenenlerin istedikleri zaman kendi

hızlarında devam edebildiği bir eğitim faaliyetidir (Simonson, Smaldino ve Zvacek, 2015).

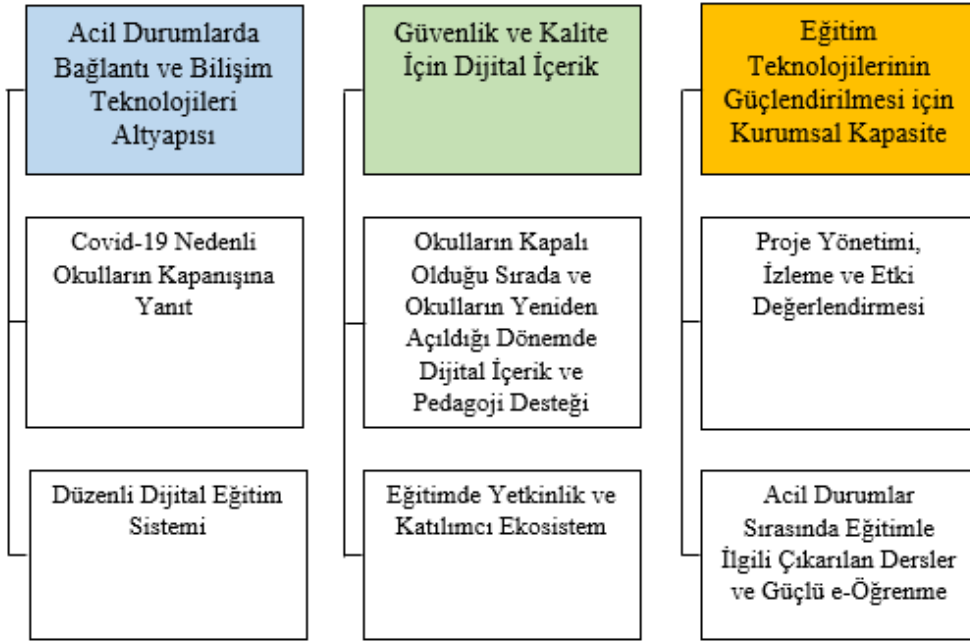
2.5. Türkiye’de Uzaktan Eğitim

MEB tarafından 2010 yılında ülke genelinde teknolojik alt yapıyı geliştirerek eğitim öğretimde fırsat eşitliği sağlamayı, bilgi toplumunun temellerini atmayı ve eğitimdeki bilişim standartlarını bir üst düzeye taşımayı amaçlayan Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesi hayata geçirildi. Bu proje çerçevesinde her okul için etkileşimli tahta, kablolu/kablosuz internet, her öğretmen ve öğrenci için Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamaları, dijital kimlik ve bireysel öğretim materyalleri gibi proje hedefleri belirlenmiştir (FATİH Projesi, 2021). Bunun yanı sıra MEB salgın sürecinde “Türkiye Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim” adlı yeni bir projeye daha imza atmıştır.

2.5.1. Türkiye Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim Projesi

MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) ve Dünya Bankası finansmanı ile geliştirilen “Türkiye Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim (SSDE) Projesi, Covid-19 salgını ile mücadelede güvenli etkileşimli bir uzaktan eğitim sağlamayı ve eğitim teknolojilerine önemli ölçüde bir ivme kazandıracak sistem oluşturmayı amaçlamaktadır. Bahsi geçen proje üç temel bileşenden oluşmaktadır. Bunlar Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Türkiye Güvenli Okullaşma ve Uzaktan Eğitim (SSDE) Projesi (YEĞİTEK, 2021).

1. Bileşen: Acil Durum Sırasında Eğitim Altyapısı

“Bu bileşen, her ikisi de sırasıyla ülkedeki Covid-19 salgını ve müteakip okul kapanışlarının neden olduğu eğitim sektöründeki acil durumu ele almayı amaçlayan iki alt bileşenden oluşmaktadır: Alt Bileşen 1.1 mevcut EBA platformunu genişleterek devam eden acil duruma verilen acil yanıtı ele alacak. Durumlara Göre Alt Bileşen 1.2, yeni bir sistemin tasarımını, tedarikini, uygulamasını ve testini finanse ederek kapsamlı bir uzaktan eğitim çözümüne geçişi hızlandırmayı amaçlamaktadır. Bu yeni sistem aynı zamanda endüstrinin gelecekteki olası acil durumlarla yüzleşme yeteneğini de geliştirecektir.” alt bileşenler aynı anda uygulanacaktır.”

2. Bileşen: Güvenlik ve Kalite için Dijital İçerik

“Bu bileşen, Covid-19 salgını ile ilgili okulların kapanması sırasında uzaktan eğitim içeriğinin sunulmasını ve daha 'hibrit' (çevrimiçi ve yüz yüze) bir yaklaşım benimsemesi beklenen yüz yüze eğitime kademeli geçişi destekleyecektir. Ayrıca, bu bileşen kapsamında ebeveynler, öğretmenler, öğrenciler, topluluk katılımcıları, üniversiteler ve geliştiren ve sunan diğer eğitim içeriği geliştiricileri ve geliştiricileri ile ortaklıklar yoluyla devam eden eğitimsel dijital içerik geliştirme ve karma eğitim sürecini destekleyen ve dijital içerik ve öğretim araçlarını savunan bir “ekosistem” inşa edilecek.”

3. Bileşen: Eğitim Teknolojilerinin Güçlendirilmesi İçin Kurumsal Kapasite

“Bu bileşen, MEB’in program koordinasyonu, yönetimi, izleme ve değerlendirmedeki mevcut konumunun yanı sıra güvenli ve eşitlikçi dijital eğitim hizmetleri sunma becerisini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu bileşende, program girdilerinin, faaliyetlerinin ve çıktılarının izlenmesi desteklenecektir. Eğitim Teknolojileri Yenilik Merkezi ve harmanlanmış öğrenme yaklaşımları gibi yeni girişimlerin hazırlanmış etki değerlendirmeleri, politika ve program geliştirmeye bilgi sağlayacaktır. Yapılacak çalışmalar ve teknik destek de MEB’in gelecek krizlere hazır olma durumunu iyileştirecek ve aynı zamanda Covid-19 salgınının birlikte getirdiği zorluklarına da yanıt verecektir” (Yeğitek, 2021).

2.5.2. EBA (Eğitim Bilişim Ağı)

Türkiye uzaktan eğitim sürecini önceden altyapısını oluşturduğu EBA portalı ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun (TRT) desteği ile EBA TV üzerinden tüm sınıflar için EBA canlı ders uygulaması ile senkron (eş zamanlı) eğitim verilmektedir. Portala giriş yapıldıktan sonra açılan ekranda sosyal medya işlevi gören, konu hakkında öğrenciler ve meslektaşlarla tartışma yapmaya, ileti paylaşmaya olanak sunan Sayfam modülünde öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ve fikir alışverişlerine yardımcı olacak çeşitli gruplar ve içerikler bulunmaktadır. Dersler modülünde sınıf seviyelerine ve öğretim programında yer alan ders ve konulara ait animasyonlu videolar, alıştırma tarama testleri, ders kitabı PDF’leri ve EBA TV yayınları yer almaktadır. Canlı ders, EBA’ya 2020 Covid-19 salgını sürecinde kazandırılmış bir uygulamadır. Bu sayede öğretmen ve öğrenciler sanal ve dijital ortamda eş zamanlı olarak yüz yüze iletişimde bulunabilmişlerdir (Atmaca, 2021).

2.5.3. Türkiye’de Uzaktan Eğitim Sisteminin Sorunları

Uzaktan eğitim faaliyetlerini başarılı bir şekilde yürütmek için gerekli olan temel unsurlar şunlardır: teknik altyapı, teknik personel, öğretmenler, idari personel, yerinde uzmanlar, ders içeriklerini hazırlayan personel (Torkul, 2012). Uşun (2006)’a göre öğrenci sayısının fazla olması, uzaktan eğitimde teknolojik geliştirme projelerinin olmaması, hizmet içi ve kurumlar arası eğitimin olmaması, proje hazırlama ve geliştirme sorunları, bütçe yetersizliği, sistemin kalitesizliği ve verimsizliği, öğrencileri motive etmemesi, derse fiili katılımın az olması, öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğreten

arasında fiziksel olmaması, program değerlendirmeye yönelik araştırmaların olmaması, bilhassa özel şirketler ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ile işbirliği gerektiren yüksek kaliteli içerik üretememe vb. durumlar uzaktan eğitim sisteminde verimi etkileyen en yaygın sorunlardır. Bu durum, bilinçli ve güvenli internet kullanımı yaygınlaştırılarak teknik alt yapının kaliteli bir içerikle öğrencilere sunulması ve sınıf sistemi kurularak sanal gerçeklikle öğrencilerle etkili iletişim kurulmasını amaçlayan bir teknoloji politikasına ihtiyacı göstermektedir (Şeren ve İvgin, 2010; Tekin ve Polat, 2014).

2.6. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Uzaktan Eğitim

Sosyal Bilgiler sözel genelde de soyut kavramlara sahip bir ders olduğundan genel olarak öğrenciler için sıkıcı bir ders olarak nitelendirilmektedir (Bozkurt, 2017). Öğrencilere Sosyal Bilgiler dersini sevdirmek öğrenmeyi ve akılda kalıcılığı artırmak adına eğlendirerek öğretmek önemlidir. Bu gerçeklik, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ekstra çaba sarf etmelerini gerektirmektedir. Uzaktan eğitim açısından bakacak olursak; Sosyal Bilgiler gibi sözel, anlatım yoluyla kolayca anlaşılabilir bir derste uzaktan eğitim sistemi kullanıldığında daha kolay ders işleme ortamı olabilir ve konular öğrenciler tarafından iyi bir şekilde anlaşılabilir (Bozkurt, 2017). Araştırma konumuz ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış çalışmalar ise aşağıda verilmiştir.

2.9. İlgili Çalışmalar

2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Uzaktan eğitime yönelik öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yurt içinde yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır:

Ateş ve Altun'un (2008) birlikte yaptıkları "*Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*" başlıklı araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi, "Uzaktan Eğitimin Temelleri" dersini almış olan 3. ve 4. Sınıfta eğitim almakta olan 129 öğrencidir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının tutumlarının cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı, öğretmen adaylarının daha önceki uzaktan eğitim durumlarının, bilgisayar becerilerinin ve deneyimlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını önemli ölçüde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Horzum, Albayrak ve Ayvaz (2012) tarafından yapılan “*Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimde Uzaktan Eğitime Yönelik İnançları*” başlıklı araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 2012-2013 eğitim öğretim yılı güz döneminde Sakarya İlinde görev yapan 135 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançları cinsiyet ve kıdeme göre farklılık gösterirken, daha önce uzaktan eğitimle ders alıp almadığına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bayram, Peker, Aka ve Vural (2019) tarafından yapılan “*Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi*” adlı araştırmada nicel araştırma modellerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde öğrenim gören 180'i kadın, 260'ı erkek olmak üzere toplam 449 kişi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, uzaktan eğitim alt boyutunun güçlü yönleri ve sınırlılıkları açısından bölüm içi öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Altıntaş, Kabaran ve Uşun'un (2020) “*Pre-Service teachers' perceptions on distance education (Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitim Algıları)*” başlıklı araştırmada nicel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nde öğretmen adayı olan 222 kadın ve 99 erkek 3. sınıf üniversite öğrencisidir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının; uzaktan eğitim algı düzeylerinin düşük olduğu, uzaktan eğitim algısının cinsiyet, günlük ortalama internet kullanım süresi ve uzaktan eğitime katılım değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Seyhan (2021) tarafından yapılan “*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan Eğitim Deneyimleri ve Görüşleri*” başlıklı araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Türkiye'deki 7 farklı üniversiteden 151 öğretmen adaydır. Araştırma sonucunda; uzaktan eğitim öğretmen adaylarının Covid-19 salgını sürecinde öğrenme ortamı, materyal bulunabilirliği, internet erişimi, öğrenme ortamının sağlanması, sağlık kaygıları ve öğrenme güçlükleri gibi nedenlerle zorluklar yaşadıkları ayrıca bu süreçte bağımsız çalışma, araştırma, okuma ve çalışma becerilerinin gelişmesine faydalı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Uzaktan eğitim ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalara bakıldığında genellikle nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullandıkları görülmektedir. Yapılan

araştırmaların sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik algılarının cinsiyet, günlük internet kullanım süresi, uzaktan eğitimle ilgili ders alma sebeplerin etkili olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler özellikle Covid-19 salgını sırasında uzaktan eğitim uygulanmasının sağlık kaygısını giderdiğini, öğrencilerin bağımsız çalışma, araştırma, okuma ve çalışma becerilerinin gelişmesine yararlı olduğunu belirtmektedirler.

2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Uzaktan eğitime yönelik öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yurt dışında yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır:

Atubi & Obro (2020) tarafından yapılan “*Covid-19 Pandemic Lockdown and The Upsurge of Online Learning: Prospects For Social Studies in Nigeria*” başlıklı araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni; Nijerya’da bulunan üç eyalette görev yapmakta olan 255 öğretmendir. Araştırma sonucunda; Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin salgın dönemindeki eğitim sürecinden memnun oldukları ve bu memnuniyetlerinin sebeplerinin çevirim içi araçları kullanmanın öğretim yöntemlerinin benimsenmesinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mikušková & Verešová (2020) tarafından yapılan “*Distance Education during COVID-19: The Perspective of Slovak Teachers*” adlı araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem gurubu, Slovakya’da görev yapmakta olan 379 öğretmendir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin Covid-19 salgını sırasında yapılan uzaktan eğitimden olumsuz şekilde etkilendikleri ve salgın sonrasında derslerin işlenmesinde kısmi değişiklikler yapma isteğinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Williams, McIntosh ve Russel (2021) tarafından yapılan “*Equity in Distance Education during Corona Virus*” adlı araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmaya 13 öğretmen, 2 rehber öğretmeni 4 yönetici ve 2 danışman katılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerinin hem dijital erişim hem de dijital etkinlik konusunda eşitsizlik yaşamasına rağmen teknolojiye erişim konusunun hala büyük bir sorun olduğu, ayrıca eğitimcilerin bu süreçte dijital eşitsizlikle başa çıkmak için ek çalışmalar yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bergdahl ve Nouri (2021) tarafından yapılan “*Covid-19 and Crisis-Prompted Distance Education in Sweden*” adlı araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri

birlikte kullanılmıştır. Araştırmaya İsveç’te bulunan okullarda görev yapmakta olan 153 öğretmen katılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin uzaktan eğitim hazırlığının esas olarak teknik yönler ile ilgili olduğunu ve öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde ihtiyaç duyulan pedagojik stratejilerden yoksun oldukları, bilgisayar tablet ve internet erişimine ihtiyaç olduğu, bunlara sahip olanların da ailedeki diğer öğrencilerle paylaşmak zorunda olduklarından derse katılımlarının sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uzaktan eğitim ile ilgili yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında uzaktan eğitimde teknolojik sorunlar sebebiyle özellikle eğitime ulaşım sorunlarının yaşandığı, teknolojik imkânlardaki eşitsizliklerin uzaktan eğitim konusunda önemli bir sorun olarak gördükleri, buna karşılık özellikle Covid-19 salgını sırasındaki uzaktan eğitimden memnun oldukları görülmektedir.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntemine yönelik bilgilerin yer aldığı bu kısımda; tercih edilen model, çalışma grubu, verilerin toplanmasında yararlanılan araçların hazırlanması, verilerin toplanması ve analiz edilmesi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi ve uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz özelliklerinin daha derinlemesine incelenmesi amacıyla karma yöntemlerden açıklayıcı sıralı desen tercih edilmiştir. Karma desen araştırmalarında nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılmakta ve bu şekilde her iki yöntemin avantajlı yönlerini güçlendirerek kişilerin olaylara bakış açılarını genişletmek amaçlanmaktadır (Onwuegbuzie ve Leech, 2004; Creswell, 2017). Açıklayıcı sıralı desende, araştırma verilerinin toplanması ve analiz edilmesi amacıyla nicel aşama ile başlanır, elde edilen nicel sonuçları açıklamak için nitel yöntem ile çalışma yürütülür (Cresswell, 2017). “Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Anketi” ile elden edilen veriler araştırmanın nicel boyutunu oluşturmaktadır. Nicel verileri desteklemek amacıyla hazırlanan yarı yapılandırılmış form verileri ise araştırmanın nitel boyutunu oluşturmaktadır. Çalışmamızda uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersini birinci elden yürüten ve süreci deneyimleyen öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tecrübe ve görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla açıklayıcı sıralı desen tercih edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Amasya il genelinde MEB'e bağlı 94 okulda görev yapan 100 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Amasya'nın tercih edilmesinde kolay ulaşılabilir olması önemli bir etken olmuştur. Amasya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan rakamlara göre bu dönemde Amasya il genelinde görev yapan 124 sosyal bilgiler öğretmeni bulunmaktadır. Araştırmanın nicel aşamasında örneklem seçimine gidilmemiş olup, evrenin tamamı araştırmaya dahil edilmeye çalışılmıştır. Fakat 24 öğretmenin gönüllü

olmaması nedeniyle anket formu 100 sosyal bilgiler öğretmenine uygulanmıştır. Araştırmanın nitel aşaması ise seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla seçilen 15 öğretmene görüşme formu uygulanarak tamamlanmıştır (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmaya alınan öğretmenlerin demografik özellikleriyle ilgili bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım

Özellikler		F	%
Cinsiyet	Erkek	58	58,0
	Kadın	42	42,0
Mesleki kıdem	1-5 yıl	7	7,0
	6-10 yıl	17	17,0
	11-15 yıl	18	18,0
	16-20 yıl	15	15,0
	20 yıl ve üzeri	43	43,0
Bilgisayar Kullanma Düzeyi	Düşük	4	4,0
	Orta	43	43,0
	İyi	43	43,0
	Çok iyi	10	10,0
Günlük ortalama internet ve bilgisayar kullanma süresi	3 saate kadar	77	77,0
	3-6 saat	17	17,0
	6-10 saat	6	6,0

Tablo incelendiğinde araştırmaya alınan öğretmenlerin % 58’i erkek, % 42’si kadın, % 43’ünün mesleki kıdemi 20 yıl ve üzeri, % 18’inin mesleki kıdemi 11-15 yıl, % 17’sinin mesleki kıdemi 6-10 yıl, % 15’inin mesleki kıdemi 16-20 yıl, % 7’sinin mesleki kıdemi 1-5 yıl, % 43’ünün bilgisayar kullanma düzeyi orta, % 43’ünün bilgisayar kullanma düzeyi iyi, % 10’unun bilgisayar kullanma düzeyi çok iyi, % 4’ünün bilgisayar kullanma düzeyi düşük, % 77’si günde ortalama olarak 3 saate kadar internet ve bilgisayar kullanıyor, % 17’si günde ortalama olarak 3’e kadar internet ve bilgisayar kullanıyor, % 6’sı günde ortalama olarak 6-10 saat internet ve bilgisayar kullanıyor olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Anket Formu

Araştırmanın nicel kısmında uzaktan eğitimin uygulanabilirliği, ders verimi, teknoloji, öğretmen öğrenci etkileşimi gibi unsurların etkisinin belirlenebilmesi amacıyla araştırmacı tarafından literatür incelenerek geliştirilen anket kullanılmıştır (Adıgüzel, 2021; Akgül, 2021; Taşkın ve Aksoy, 2021). Ankette kişisel bilgiler ve sorular isimli iki ayrı bölüm bulunmaktadır. Anketin birinci bölümünde öğretmenlerin cinsiyeti, kıdem yılı, bilgisayar kullanma düzeyi, günlük ortalama bilgisayarda geçirilen süre gibi kişisel bilgiler yer almaktadır. Sorular bölümünde ise araştırmanın problem durumu ve alt problemlerini kapsayan maddelerin değerlendirilmesi için 5’li likert tipi 25 maddelik soru yer almaktadır.

Anket geliştirme sürecinde literatür taraması yapılarak ortaokullarda görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmenine pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucuna yönelik öğretmen görüşleri alındıktan sonra danışman önerisi ile 2 konu alan uzmanı ve 1 dil uzmanına e-posta yolu ile gönderilmiş ve uzmanların geri bildirimleri doğrultusunda anket formuna son hali verilmiştir. Son hali ile 25 sorudan oluşan anket formu katılımcılara uygulanmıştır. Uygulama sonrasında yapılan güvenirlik analizleri sonucuna göre Cronbach's Alpha katsayısı 0,982 olarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Görüşme Formu

Olgubilim araştırmalarında yapılandırılmış veya yarı yapılandırılmış görüşmeler öne çıkmaktadır (Tomaszewski, Zarestky & Gonzales, 2020). Araştırmanın nitel kısmında araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nitel bir araştırmada görüşmeci katılımcıların deneyimlerini ve bu deneyimlere atfettikleri anlamları keşfetmek amacıyla görüşme soruları hazırlar (Roberts, 2020). Görüşme sorularıyla araştırma sorularına yanıt aranırken bu soruların katılımcılar tarafından anlaşılır, somut ve gündelik yalın bir dil kullanılarak hazırlanmasına özen gösterilmelidir. Görüşme formlarının hazırlanması için ilk önce literatür taranarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Daha sonra bu sorular iki alan uzmanı ve bir dil uzmanının görüşleri alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış soru sayısı 6’ya indirilmiştir. Amasya ilinde görev yapan üç sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşülerek pilot uygulama yapılmış ve uygunluk, dil ve anlaşılabilirlik gibi yönlerden görüşleri alınmıştır. Güvenirliğin sağlanmasında elde edilen veriler araştırmacı ve bir istatistik uzmanı tarafından ayrı ayrı değerlendirilerek analiz edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

3.4.1. Nicel Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın nicel verileri araştırmacı tarafından literatürden yararlanılarak oluşturulan “Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri” başlıklı anket formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada kullanılan öğretmen anket formunun uygulama izni için öncelikle “ayse.meb.gov.tr” adresinden ön başvuru yapılmış ve ardından “Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü” aracılığıyla Amasya Valiliği’nden ve Amasya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınmış ve bu izinler araştırmanın ekler kısmına eklenmiştir. Alınan uygulama izinleri sonrasında 2022-2023 eğitim öğretim yılı 15-30 Eylül tarihleri arasında çalışmaya dâhil edilmeyen 15 sosyal bilgiler öğretmenine pilot uygulama yapılmıştır. Asıl uygulama ise 2022-2023 eğitim öğretim yılı 1 Ekim- 30 Aralık tarihleri arasında Amasya il genelinde görev yapan 100 sosyal bilgiler öğretmenine Google forms aracılığı ile uygulanmıştır.

3.4.2. Nitel Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın nitel verileri araştırmacı tarafından literatürden yararlanılarak geliştirilen ve 6 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formu gerekli izinler alındıktan sonra Amasya il genelindeki ortaokullarda görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmenine uygulanmıştır. Görüşme formları öğretmenlere telefon görüşmesi ile sorulmuş ve yanıtlar yazılarak kaydedilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS 22 programı kullanılarak frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem için t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ayrıca istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunduğu ifadelerde farklılığın nerelerden kaynaklandığını bulmak amaçlı post-hoc Tukey ve post-hoc Tamhane testleri uygulanmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği

kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Nitel araştırmalarda verilerin analizinde kullanılan içerik analizi, belirli kurallara dayalı olarak kodlamalarla bir metnin içeriğindeki sözcüklerin daha küçük içerik kategorilerine ayrılarak özetlendiği bir tekniktir (Büyüköztürk ve vd, 2014). İçerik analizinde, toplanan verilerin analizinin derinlemesine yapılması esastır. Bu nedenle analiz öncesi belirgin olmayan temaların ve alt boyutların derinlemesine incelenerek ortaya çıkarılmasına imkân tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Verilerin analizinde ilk basamak uygun sınıflandırma geliştirmek ya da kodlama şeması oluşturmaktır. Bu amaçla gözlem, görüşme ve mülakatlardan elde edilen ham veriler, içerik analizi yoluyla tema, kategori ve durum örneklerine ayrılarak okunur ve anlatıma dönüştürülür. Alan çalışmasından ve analizlerden ulaşılan tema, örüntü ve anlatımlar nitel araştırmanın ürünleridir (Patton, 2014).

Araştırmada görüşme formlarından elde edilen verilerin analizinde öncelikle öğretmen görüşme formları incelenerek veriler bilgisayar ortamında metin haline getirilmiştir. Metin haline getirilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak kodlamaları yapılmış, benzer veri gruplarını içeren kodlamalar bir araya getirilerek verimlilik, teknolojiyi kullanma, öğrenci kontrolü, teknik donanım, motivasyon, materyal kullanımı, yöntem teknik gibi ana temalar oluşturulmuştur (Tedmem, Palancı, Kandemir ve Dünder, 2014). Araştırmadan elde edilen bulguların doğruluğunun sağlanması amacıyla görüşme formları iki araştırmacı tarafından bağımsız bir şekilde karşılaştırılarak analiz edilmiş ve veri analizine son şekli verilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, amaçlar doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu çerçevede, öncelikle ilgili amaç belirtilmiş ve devamında bu amaca ilişkin nitel ve nicel bulgular verilmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı bulgular bu kısımda verilmeyip, ekler kısmında tablo halinde verilmiştir. Ayrıca istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunduğu ifadelerde farklılığın nerelerden kaynaklandığını bulmak amaçlı yapılan post-hoc Tukey ve post-hoc Tamhane testleri de ekler bölümündedir. Görüşme formunda katılımcılardan doğrudan alınan ifadeler, O1 (Birinci katılımcı) gibi kodlanmıştır. Ayrıca bu ifadeler, anlam değişikliğine mahal vermeden imla kurallarına göre düzeltilmiştir. “Sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında ne düşünmektedir?” genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmış ve elde edilen istatistiksel veriler aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

4.1. Nicel Boyuta Ait Bulgular

4.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?*” alt amacı doğrultusunda yapılan bağımsız iki grup arası farkların t testi sonuçlarının tümü istatistiksel olarak anlamsız bulunduğu için bu istatistiksel veriler tablo halinde EK 5’te verilmiştir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?*” alt amacı doğrultusunda yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın söz konusu olduğu istatistiksel veriler, Tablo 3’te, istatistiksel olarak anlamlı olmayan ifadeler ise tablo halinde EK 7’de verilmiştir.

Tablo 3. “Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Anlamlı Düzeyde Farklılaşmakta mıdır?” Alt Amacına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İstatistiksel Dağılımları ve Anova Sonuçları

İfade	<i>f, X ve SS değerleri</i>					<i>Anova Sonuçları</i>				
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>		<i>KT</i>	<i>sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.	1-5 yıl	7	3,25	1,50	Gruplar arası	12,622	4	3,156	2,598	,049
	6-10 yıl	17	1,67	0,52	Grup içi	54,658	45	1,215		
	11-15 yıl	18	3,43	0,98	Toplam	67,280	49			
	16-20 yıl	15	3,25	1,04						
	20 yıl ve üzeri	43	2,84	1,18						
	Toplam	50	2,88	1,17						
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.	1-5 yıl	7	2,50	1,29	Gruplar arası	8,143	4	2,036	3,161	,023
	6-10 yıl	17	3,17	0,98	Grup içi	28,977	45	,644		
	11-15 yıl	18	2,29	0,76	Toplam	37,120	49			
	16-20 yıl	15	2,38	0,92						
	20 yıl ve üzeri	43	1,92	0,64						
	Toplam	50	2,24	0,87						
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir	1-5 yıl	7	1,50	0,58	Gruplar arası	8,455	4	2,114	3,217	,021
	6-10 yıl	17	3,17	1,33	Grup içi	29,565	45	,657		
	11-15 yıl	18	2,14	1,07	Toplam	38,020	49			
	16-20 yıl	15	2,13	0,64						
	20 yıl ve üzeri	43	2,00	0,65						
	Toplam	50	2,14	0,88						

Tablo 4'teki istatistiksel olarak anlamlı çıkan “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.”, “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.” ve “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir.” ifadelerinde, varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi uygulanmıştır. Tablo 4'teki istatistiksel olarak anlamlı çıkan ifadelerde, hangi gruplar

arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan post-hoc testi sonuçları EK 10-a'dadır.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.”

Bu ifadede varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenler bu ifadeye daha fazla katılma yönünde yaklaşırken, mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenlerin ise kesinlikle katılmadığı görülmektedir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.” ifadesinde varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenler bu ifadeye daha fazla katılma yönünde yaklaşırken, mesleki kıdemi 20 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ise kesinlikle katılmadığı görülmektedir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir.” Bu ifadede varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, mesleki kıdemi 6-10 yıl olan öğretmenler bu ifadeye kesinlikle katılmama yönünde yaklaşırken, mesleki kıdemi 1-5 yıl ve 20 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin ise daha fazla katıldığı görülmektedir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri bilgisayar kullanma düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?”* alt amacı doğrultusunda yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın söz konusu olduğu bulgular, Tablo 4'te, istatistiksel olarak anlamlı olmayan ifadeler ise tablo halinde EK 8'de verilmiştir:

Tablo 4. “Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Bilgisayar Kullanma Düzeylerine Göre Anlamlı Düzeyde Farklılaşmakta mıdır?” Alt Amacına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İstatistiksel Dağılımları ve Anova Sonuçları

İfade	<i>f, X ve SS değerleri</i>					<i>Anova Sonuçları</i>				
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>		<i>KT</i>	<i>sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.	Düşük	3	2,33	1,53	Gruplar arası	14,802	3	4,934	6,719	,001
	Orta	24	2,33	0,76	Grup içi	33,778	46	,734		
	İyi	18	3,11	0,96	Toplam	48,580	49			
	Çok iyi	5	4,00	0,00						
	Toplam	50	2,78	1,00						
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.	Düşük	3	3,67	1,53	Gruplar arası	11,613	3	3,871	3,199	,032
	Orta	24	3,25	1,15	Grup içi	55,667	46	1,210		
	İyi	18	2,50	1,04	Toplam	67,280	49			
	Çok iyi	5	2,00	0,71						
	Toplam	50	2,88	1,17						
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ölçme-değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.	Düşük	3	4,33	0,58	Gruplar arası	12,702	3	4,234	4,521	,007
	Orta	24	3,83	0,92	Grup içi	43,078	46	,936		
	İyi	18	3,61	0,98	Toplam	55,780	49			
	Çok iyi	5	2,20	1,30						
	Toplam	50	3,62	1,07						
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.	Düşük	3	1,33	0,58	Gruplar arası	6,195	3	2,065	3,072	,037
	Orta	24	2,04	0,69	Grup içi	30,925	46	,672		
	İyi	18	2,50	1,04	Toplam	37,120	49			
	Çok iyi	5	2,80	0,45						
	Toplam	50	2,24	0,87						
Uzaktan eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır	Düşük	3	1,00	0,00	Gruplar arası	8,000	3	2,667	6,631	,001
	Orta	24	2,00	0,59	Grup içi	18,500	46	,402		
	İyi	18	2,17	0,71	Toplam	26,500	49			
	Çok iyi	5	3,00	0,71						
	Toplam	50	2,10	0,74						
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur	Düşük	3	3,67	1,53	Gruplar arası	15,509	3	5,170	5,555	,002
	Orta	24	2,92	0,97	Grup içi	42,811	46	,931		

	İyi	18	2,22	0,94	Toplam	58,320	49		
	Çok iyi	5	1,40	0,55					
	Toplam	50	2,56	1,09					
Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.	Düşük	3	4,67	0,58	Gruplar arası	10,495	3	3,498	3,029 ,039
	Orta	24	3,46	1,02	Grup içi	53,125	46	1,155	
	İyi	18	2,83	1,20	Toplam	63,620	49		
	Çok iyi	5	3,00	1,00					
	Toplam	50	3,26	1,14					
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.	Düşük	3	5,00	0,00	Gruplar arası	8,397	3	2,799	7,996 ,000
	Orta	24	3,54	0,78	Grup içi	16,103	46	,350	
	İyi	18	4,06	0,24	Toplam	24,500	49		
	Çok iyi	5	4,40	0,55					
	Toplam	50	3,90	0,71					
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir	Düşük	3	1,33	0,58	Gruplar arası	7,484	3	2,495	3,758 ,017
	Orta	24	1,88	0,61	Grup içi	30,536	46	,664	
	İyi	18	2,44	1,04	Toplam	38,020	49		
	Çok iyi	5	2,80	0,84					
	Toplam	50	2,14	0,88					
Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.	Düşük	3	3,67	1,53	Gruplar arası	13,544	3	4,515	4,541 ,007
	Orta	24	3,54	0,83	Grup içi	45,736	46	,994	
	İyi	18	2,78	1,17	Toplam	59,280	49		
	Çok iyi	5	2,00	0,71					
	Toplam	50	3,12	1,10					

Tablo 5'teki istatistiksel olarak anlamlı çıkan ve “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.”, “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hâkim olmakta zorlanırım.”, “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ölçme- değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.”, “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.”, “Uzaktan eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır.”, “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur.”, “Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.”, “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için

kullanılmalıdır.”, “*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir.*”, “*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.*” ifadelerinde, varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi uygulanmıştır.

Tablo 5’teki istatistiksel olarak anlamlı çıkan ifadelerde, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan post-hoc testi sonuçları EK 10-b’dedir.

“*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.*” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı iyi ve çok iyi olan öğretmenler bu ifadeye daha fazla katılma yönünde yaklaşırken, bilgisayar kullanımı orta düzeyde olan öğretmenlerin ise öğrencilerin geri bildirim vermede zorlandıkları görülmektedir.

“*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.*” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı orta olan öğretmenler bu ifadeye daha fazla katılma yönünde yaklaşırken, bilgisayar kullanımı iyi ve çok iyi düzeyde olan öğretmenlerin ise sınıfa hakim olmakta zorlanmadıkları görülmektedir.

“*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ölçme- değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.*” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı orta ve iyi olan öğretmenler ifadeye neredeyse tamamen katılma yönünde yaklaşırken, bilgisayar kullanımı çok iyi düzeyde olan öğretmenlerin ise katılmama yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

“*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.*” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı iyi ve çok iyi olan öğretmenler bu ifadeye neredeyse kararsız kalma yönünde yaklaşırken, bilgisayar kullanımı düşük düzeyde olan öğretmenlerin ise sınavların adil bir şekilde yapıldığına tamamen katılmama yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

“Uzaktan eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır.” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı çok iyi olan öğretmenler bu ifadeye katılma yönünde yaklaşırken, bilgisayar kullanımı düşük ve orta düzeyde olan öğretmenlerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırmadığı yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur.” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı düşük ve orta düzeyde olan öğretmenlerin bu teknolojiyi kullanmakta zorlandıklarını, bilgisayar kullanımı çok iyi olan öğretmenlerin ise teknolojiyi kullanmakta zorlanmadıkları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

“Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı düşük düzeyde olan öğretmenler bu ifadeye neredeyse tamamen katılma yönünde yaklaşırken bilgisayar kullanımı iyi olan öğretmenlerin ise kararsız kaldıkları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı iyi ve çok iyi düzeyde olan öğretmenler bu ifadeye neredeyse tamamen katılma yönünde yaklaşırken bilgisayar kullanımı orta düzeyde olan öğretmenlerin ise kararsız kaldıkları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir.” ifadesine verilen cevaplarda varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı iyi ve çok iyi düzeyde olan öğretmenler ifadeye kararsız kalma yönünde yaklaşırken bilgisayar kullanımı düşük ve orta olan öğretmenlerin ise katılmadıkları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.” bu ifadede varyanslar homojen dağıldığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Buna göre, bilgisayar kullanımı orta düzeyde olan öğretmenler ifadeye neredeyse tamamen katılma yönünde yaklaşırken bilgisayar kullanımı çok iyi olan öğretmenlerin ise katılmadıkları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri günlük ortalama internet kullanma süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?” alt amacı doğrultusunda yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. “Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Günlük Ortalama Kaç Saat İnternet ve Bilgisayar Kullandığına Göre Anlamlı Düzeyde Farklılaşmakta mıdır?” Alt Amacına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İstatistiksel Dağılımları ve Anova Sonuçları

İfade	f, X ve SS değerleri					Anova Sonuçları				
	Grup	N	X	SS		KT	sd	KO	F	P
Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan yapılması, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır	3 saate kadar	44	2,09	0,83	Gruplar arası	5,564	2	2,782	3,588	,035
	3-6 saat	5	3,20	1,30	Grup içi	36,436	47	,775		
	6-10 saat	1	2,00	0.00	Toplam	42,000	49			
	Toplam	50	2,20	0,93						

Tablo 6’daki istatistiksel olarak anlamlı çıkan ve “Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan yapılması, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır” ifadelerde, varyanslar homojen olmadığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tamhane testi uygulanmıştır.

“Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan yapılması, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır” bu ifadede varyanslar homojen olmadığından, hangi gruplar arasında fark olduğunu tespit etmek amacıyla post-hoc Tamhane testi yapılmıştır. Buna göre, günlük ortalama internet ve bilgisayar kullanma süresi 3-6 saat olan öğretmenler ifadeye neredeyse tamamen katılma yönünde yaklaşırken günlük ortalama internet ve

bilgisayar kullanma süresi 3 saate kadar olan öğretmenlerin ise katılmadıkları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

4.1.5. Araştırmanın Genel Problemine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde “*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmenlerin görüşleri ne düzeydedir?*” alt amacına ilişkin görüşlerinin yansıtıldığı ifadelerle verdikleri cevaplara göre dağılımları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlerin “Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşleri Anketi” ne ilişkin Görüşlerinin Dağılımı

Anket maddeleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermemektedir.	f	8	25	1	14	2
	%	16,0	50,0	2,0	28,0	4,0
2-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ödev takibi daha kolaydır	f	5	19	10	15	1
	%	10,0	38,0	20,0	30,0	2,0
3-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmek zordur.	f	3	16	2	21	8
	%	6,0	32,0	4,0	42,0	16,0
4-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.	f	3	22	8	17	0
	%	6,0	44,0	16,0	34,0	0,0
5-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.	f	6	16	9	16	3
	%	12,0	32,0	18,0	32,0	6,0
6-Öğretmen uzaktan Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerime geri dönüt verebilirim.	f	2	5	12	29	2
	%	4,0	10,0	24,0	58,0	4,0
7-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ölçme- değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.	f	2	8	5	27	8
	%	4,0	16,0	10,0	54,0	16,0

8-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.	f	9	25	11	5	0
	%	18,0	50,0	22,0	10,0	0,0
9-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.	f	12	26	10	2	0
	%	24,0	52,0	20,0	4,0	0,0
10-Yüz yüze Sosyal Bilgiler dersini, uzaktan Sosyal Bilgiler dersine tercih ederim	f	3	1	1	12	33
	%	6,0	2,0	2,0	24,0	66,0
11-Uzaktan eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır	f	9	29	10	2	0
	%	18,0	58,0	20,0	4,0	0,0
12-Yüz yüze Sosyal Bilgiler dersi uzaktan derse göre daha eğlencelidir	f	1	5	2	10	32
	%	2,0	10,0	4,0	20,0	64,0
13-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, dikkat çabuk dağılır	f	2	3	4	26	15
	%	4,0	6,0	8,0	52,0	30,0
14-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, derse katılım daha azdır	f	2	2	4	30	12
	%	4,0	4,0	8,0	60,0	24,0
15-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin sosyalleşme imkanları daha sınırlıdır	f	0	1	3	22	24
	%	0,0	2,0	6,0	44,0	48,0
16-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, materyal kullanmak daha zordur	f	2	10	12	17	9
	%	4,0	20,0	24,0	34,0	18,0
17-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur	f	5	27	6	9	3
	%	10,0	54,0	12,0	18,0	6,0
18-Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan verilmesi, zamanda esneklik sağlar	f	3	10	7	27	3
	%	6,0	20,0	14,0	54,0	6,0
19-Yüz yüze Sosyal Bilgiler dersi, öğretmenlik tecrübesi kazanma adına uzaktan eğitime göre daha etkilidir.	f	3	2	0	15	30
	%	6,0	4,0	0,0	30,0	60,0
20-Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.	f	1	17	7	18	7
	%	2,0	34,0	14,0	36,0	14,0
21-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.	f	0	4	3	37	6
	%	0,0	8,0	6,0	74,0	12,0
22-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir	f	10	28	8	3	1
	%	20,0	56,0	16,0	6,0	2,0
23-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.	f	1	19	8	17	5
	%	2,0	38,0	16,0	34,0	10,0
24-Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan yapılması,	f	8	31	6	3	2

öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır	%	16,0	62,0	12,0	6,0	4,0
25-Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğretmenler derse daha istekli anlatır	f	16	21	7	5	1
	%	32,0	42,0	14,0	10,0	2,0

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler derse, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermemektedir.” ifadesine öğretmenlerin %32’sinin katıldığı, %66’sının ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısından fazlasının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler derse, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermediğini düşündükleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ödev takibi daha kolaydır” ifadesine öğretmenlerin %32’sinin katıldığı, %48’inin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ödev takibinin kolay olmadığını belirttikleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmek zordur.” ifadesine öğretmenlerin %58’inin katıldığı, %38’inin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmenin zor olduğu görüşünde oldukları söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.” ifadesine öğretmenlerin %34’ünün katıldığı, %50’sinin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesinin zor olduğunu düşündükleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.” ifadesine öğretmenlerin % 38’inin katıldığı, % 44’ünün ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarıya yakınının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hâkim olmakta zorlanmadığı söylenebilir.

“Uzaktan Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerime geri dönüt verebilirim.” ifadesine öğretmenlerin %62’sinin katıldığı, %14’ünün ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısından fazlasının uzaktan Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerine geri dönüt verebildiği söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ölçme- değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.” ifadesine öğretmenlerin %70’inin katıldığı, %20’sinin ise

katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yarıdan fazlasının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ölçme-değerlendirmenin verimli uygulanamadığını belirttikleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.” ifadesine öğretmenlerin %10’unun katıldığı, %68’inin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavların adil bir şekilde yapıldığına inanmadıkları söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.” ifadesine öğretmenlerin %4’ünün katıldığı, %76’sının ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavların güvenilir bir şekilde yapıldığına inanmadığı söylenebilir.

“Yüz yüze Sosyal Bilgiler dersini, uzaktan Sosyal Bilgiler dersine tercih ederim.” ifadesine öğretmenlerin %90’ının katıldığı, %8’inin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün yüz yüze Sosyal Bilgiler dersini tercih ettikleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır.” ifadesine öğretmenlerin %4’ünün katıldığı, %76’sının ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün uzaktan eğitimin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırdığını düşünmedikleri söylenebilir.

“Yüz yüze Sosyal Bilgiler dersi uzaktan derse göre daha eğlencelidir.” ifadesine öğretmenlerin %84’ünün katıldığı, %12’sinin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün yüz yüze Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan derse göre daha eğlenceli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, dikkat çabuk dağılır.” ifadesine öğretmenlerin %82’sinin katıldığı, %10’unun ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yarisından fazlasının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, dikkatin çabuk dağıldığına inandıkları söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, derse katılım daha azdır.” ifadesine öğretmenlerin %84’ünün katıldığı, %8’inin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, derse katılımın daha az olduğu düşüncesinde oldukları söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin sosyalleşme imkanları daha sınırlıdır.” ifadesine öğretmenlerin %92’sinin katıldığı, %2’sinin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin tümünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin sosyalleşme imkanlarının daha sınırlı olduğunu düşündükleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, materyal kullanmak daha zordur.” ifadesine öğretmenlerin %52’sinin katıldığı, %24’ünün ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, materyal kullanmanın daha zor olduğunu düşündükleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur.” ifadesine öğretmenlerin %24’ünün katıldığı, %64’ünün ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yarıdan fazlasının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmanın zor olmadığını belirttikleri söylenebilir.

“Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan verilmesi, zamanda esneklik sağlar.” ifadesine öğretmenlerin %60’ının katıldığı, %26’sının ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarısından fazlasının Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan verilmesinin zamanda esneklik sağladığını düşündükleri söylenebilir.

“Yüz yüze Sosyal Bilgiler dersi, öğretmenlik tecrübesi kazanma adına uzaktan eğitime göre daha etkilidir.” ifadesine öğretmenlerin %90’sının katıldığı, %10’unun ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün yüz yüze Sosyal Bilgiler dersi, öğretmenlik tecrübesi kazandırma açısından uzaktan eğitime göre daha etkili buldukları söylenebilir.

“Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.” ifadesine öğretmenlerin %50’sinin katıldığı, %36’sının ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yarısının Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan olmasının öğretmenlik tecrübelerinden faydalanılmasına engel olduğunu düşündükleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.” ifadesine öğretmenlerin %86’sının katıldığı, %8’inin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılması gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir.” ifadesine öğretmenlerin %8’inin katıldığı, %76’sının ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşiminin yeterli olmadığını belirttikleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.” ifadesine öğretmenlerin %44’ünün katıldığı, %40’ının ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin yaklaşık yarıdan biraz azının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknolojinin yeterince verimli kullanılmadığına inandıkları söylenebilir.

“Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan yapılması, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır.” ifadesine öğretmenlerin %10’unun katıldığı, %78’inin ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin büyük kısmının Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan yapılması, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamadığını düşündükleri söylenebilir.

“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğretmenler dersi daha istekli anlatır.” ifadesine öğretmenlerin %12’sinin katıldığı, %74’ünün ise katılmadığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin neredeyse tümünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğretmenlerin dersi daha istekli anlattığına inanmadıkları söylenebilir.

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciler derse etkin bir şekilde katılabilme durumuyla ilgili olarak şu cevapları vermişlerdir:

“Evet, onlarda ekranı aktif bir şekilde kullanabiliyorlar. Öğretmenin derste öğrenciyi yönlendirebiliyor.” (O9).

“Evet, görsel materyaller öğrencilerin derse ilgisini çekti.” (O8).

“Evet, Hoparlörü açtığında sorularımıza cevap veriyorlar.” (O8 ve O9).

“Hayır, öğrenci çok kendi haline kalıyor. Veliler takip edemiyor.” (Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö14).

“Hayır, öğrenci ses ve kamera kapalı bir şekilde derse katıldılar, bu da bizim takibimizi zorlaştırdı.” (O1, O2, O4, O5, O7).

Hayır, öğrenci derse etkin bir şekilde katılamadılar.” (O5, O7, O8) .

“Hayır, evinde bilgisayarı olmayanlar vardı, Ekranları küçüktü, not almakta zorlandılar, soru sorduğumda anlayamadılar.” (O12, O13, O15).

Anketin *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, derse katılım daha azdır.”* ifadesine öğretmenlerin %84’ünün katıldığı, %8’inin ise katılmadığı görülmektedir. Hem anket hem de görüşme formundan elde edilen verilerde öğrencilerin derse katılma durumunun düşük olduğu yönünde görüşler ortaya çıkmıştır. Bu durumda anket ile görüşme formundaki kararlılık oranının büyük oranda birbiriyle örtüştüğü söylenebilir.

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde verilen eğitimi verimli bulma durumuyla ilgili olarak şu cevapları vermişlerdir:

“Evet, çünkü derste kullanılan materyal öğrencinin derse ilgisini oldukça çekti.” (O3)

“Evet, öğrencilerde ve öğretmenlerde yeterli teknolojik donanım bulunmalı.” (O3).

“Evet / istediğimiz görsele ulaştık.” (O9).

“Hayır, öğrenciyi kontrol etmek çok zor. Derse ilgili öğrenci almaya hazır oluyor, dolayısıyla da verim artıyor. Öğrenmek istemeyen öğrencinin dersten kopması çok daha kolay oluyor.” (O4, O6, O10, O11, O12).

“Hayır, çocuk tamamen kendi başına kalıyor. Takip olmadığı için de çocuk çalışmıyor.” (O8, O14, O15).

“Hayır, benim de çocukların da verimimiz düştü.” (O2, O7).

“Hayır, Bilgisayar hem öğrenciyi hem bizi yoruyor. Çocuklarda sağlık problemleri başladı.” (O5, O10).

Anketin *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ölçme- değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.”* ifadesine öğretmenlerin %70’inin katıldığı, %20’sinin ise katılmadığı görülmektedir. Görüşme formundan elde edilen verilerde uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde yapılan ölçme ve değerlendirmenin verimli olmadığı yönünde görüşler ortaya çıkmıştır. Ayrıca anketin *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.”* ifadesine öğretmenlerin %44’ünün katıldığı, %40’ının ise katılmadığı görülmektedir. Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknolojinin yeterince verimli kullanılmadığına inandıkları görülmüştür. Tüm bunlar, anket ile görüşme formundaki kararlılık oranının birbiriyle yüksek oranda örtüştüğünü göstermektedir.

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin daha verimli geçmesi için neler yapılabileceğiyle ilgili olarak şu cevapları vermişlerdir:

“Öğretmenler olabildiğince farklı yöntemlerle ders işlemeli.” (O1, O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9, O10, O11, O12, O13, O14, O15).

“Öğrencilerin istekli olması çok önemli.” (O1, O4, O5, O9, O14).

“Karşılıklı etkileşimin bilgi, belge, doküman paylaşımının olduğu sınıflarda ders daha verimli olur.” (O1, O2, O4, O10, O11).

“Veli ve öğretmen iletişim halinde olmalı.” (O1, O11, O15).

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin daha verimli geçmesi için neler yapılabileceğiyle ilgili verdikleri cevaplarda, dersin olabildiğince farklı yöntemlerle ders işlenmesi, öğrencilerin istekli olması, karşılıklı etkileşimin bilgi, belge, doküman paylaşımının yapılması ve veli ve öğretmen iletişimi yönünde görüşleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca anketin *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermemektedir.”* ifadesine öğretmenlerin % 66’sının ise katılmadığı, *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, materyal kullanmak daha zordur.”* ifadesine öğretmenlerin % 52’sinin katıldığı, *“17- Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur”* ifadesine öğretmenlerin % 64’ünün ise katılmadığı, *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.”* ifadesine öğretmenlerin % 44’ünün katıldığı görülmüştür. Tüm bunlar, anket ile görüşme formundaki kararlılık oranının birbiriyle örtüşmediğini göstermektedir.

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan ölçme değerlendirme tekniklerinin yeterli olduğuyla ilgili olarak şu cevapları vermişlerdir:

“Hayır/ Sınavlar yüz yüze yapılmadığı için objektif ölçme değerlendirme yapılamıyor.” (O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9, O10, O11, O12, O13, O14, O15).

“Hayır/ Okulda Iraklı öğrenciler çoğunlukta, velilerin Türkçe bilmemesi ve nedeniyle iletişime geçilemiyor.” (O1).

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan ölçme değerlendirme tekniklerinin yeterliliğiyle ilgili verdikleri cevaplarda, sınavların yüz yüze yapılmamasından dolayı objektif bir şekilde ölçme değerlendirme yapılamadığı yönünde görüşleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca anketin, *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ölçme- değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.”*

ifadesine öğretmenlerin %70'inin katıldığı, “*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.*” ifadesine öğretmenlerin %68'inin ise katılmadığı, “*Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavlar, güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.*” ifadesine öğretmenlerin %76'sının ise katılmadığı görülmüştür. Tüm bunlar, anket ile görüşme formundaki kararlılık oranının birbiriyle çok büyük oranda örtüştüğünü göstermektedir. Sonuç olarak, uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan ölçme değerlendirme teknikleri yeterli olmadığı söylenebilir.

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklerin kazanımların elde edilmesi için yeterliliğiyle ilgili olarak şu cevapları vermişlerdir:

“Materyaller yeterliydi, istekli öğrenciler daha çok katıldılar.” (O6, O14, O15).

“Hayır, ders soyut kavramlar içerdiği için yüz yüze eğitim kadar davranış kazandırmayabilir.” (O1, O5, O8, O10, O11, O12).

“Ders soyut kavramlar içerdiği için yüz yüze eğitim kadar davranış kazandırmayabilir.” (O2, O3, O4, O7, O9).

“Öğretmenlerde uygun yöntemleri zamanla öğrendi.” (O13).

Çalışmamızda öğretmenlerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklerin kazanımların elde edilmesi için yeterli olmadığını dile getirmiştir. Kazanımların yeterli olmamasının nedenleri arasında öğrencilerin derse katılımının yetersiz olması, dersin soyut kavramları içermesi nedeniyle yüz yüze olmadan davranış kazandırılmayacağı ve öğretmenlerin de uygun yöntemleri zamanla öğrenmiş olması gibi faktörler olduğunu bildirmişlerdir.

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilerin motivasyonuna etkisiyle ilgili olarak şu cevapları vermişlerdir:

“Başka şeyler dikkatlerini dağıtıyor ve öğretmenler bunu kontrol edemiyordu. Bundan dolayı da motivasyonları olumsuz etkilendi.” (O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9, O10, O11, O12, O13, O14, O15).

“Karşılıklı bir iletişim kuramıyoruz. Bu da hem bizim hem de öğrencinin motivasyonunu düşürüyor.” (O2, O3, O4, O5, O6, O7, O8, O9, O10, O11, O12, O13, O14, O15).

Öğretmenler görüşme formundaki uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilerin motivasyonuna etkisiyle ilgili verdikleri cevaplarda, başka şeylerin

öğrencilerin dikkatlerini dağıttığı için motivasyonları olumsuz etkileniyordu, yönünde görüşleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca anketin *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmek zordur.”* ifadesine öğretmenlerin % 58’inin katıldığı, *“Uzaktan eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır.”* ifadesine öğretmenlerin % 76’sının ise katılmadığı, *“Yüz yüze Sosyal Bilgiler dersi uzaktan derse göre daha eğlencelidir.”* ifadesine öğretmenlerin % 84’ünün katıldığı, *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, dikkat çabuk dağılır.”* ifadesine öğretmenlerin % 82’sinin katıldığı, *“Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, derse katılım daha azdır”* ifadesine öğretmenlerin % 84’ünün katıldığı görülmüştür. Tüm bunlar, anket ile görüşme formundaki kararlılık oranının birbiriyle çok büyük oranda örtüştüğünü göstermektedir. Sonuç olarak, uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilerin motivasyonuna etkisinin yeterli olmadığı söylenebilir.

4.2. Nitel Boyuta Ait Bulgular

Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formundan elde edilen verilere yönelik bulgular aşağıda yer almaktadır.

Katılımcıların uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılım durumlarını belirlemek adına *“Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrenciler derse etkin bir şekilde katılabiliyor mu?”* şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan 6 farklı durum belirlenmiştir.

Şekil 3. Öğretmenlerin Öğrencilerin Derse Katılım Durumlarını Değerlendirmesi

Şekil 3'te de görüldüğü gibi öğretmenler:

“Evet/İstekli öğrenci etkin bir şekilde katılabiliyordu.”

“Evet/görsel materyal öğrencinin derse ilgisini oldukça çekmekteydi.”

“Hayır/Öğrenci çok kendi haline kalıyor. Öğrenci derste mi değil mi bilemiyoruz.” “Hayır/Uzaktan eğitimle ilgili ilk kez böyle bir ders işledikleri için açıkçası çok da verimli katılım olmadı.”

“Hayır/ Evinde bilgisayarı olmayanlar vardı, Ekranları küçüktü, not almakta zorlandılar, soru sorduğumda anlayamadılar.” şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bu cevapların katılımcılara göre dağılımları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Öğrencilerin Derse Katılım Durumlarına İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı

[illegible]

Ö5: “Sonuçta evden katılıyor. Kamerayı açtıramadık, bizim öğrencilerin ekonomik durumları düşük olduğu için kendilerine ait odaları yok. Bundan dolayı da ses ve kamera kapalı bir şekilde derse katıldılar, bu da bizim takibimizi zorlaştırdı. Dolayısıyla derse etkin bir şekilde katılamadılar.”

Ö6: “Kendini gerçekleştiren, duygularını düzgün bir şekilde ifade eden başarıyı tatmış öğrenciler derse etkin bir şekilde katılıyordu. Sınıf kontrolü çok iyi olmuyor, bundan dolayı da çocuklar bir süre sonra derse katılmamaya başladılar.”

Ö7: “Çocuğun dersi gerçekten dinleyip dinlemediğini anlayamadım. Beni dinlerken aynı zamanda başka şeylerle de ilgileniyordu. Katılım çok azdı mevcut otuz kişi ama bazen beş, altı kişi katılıyordu. Başarılı öğrenciler bile etkin bir şekilde katılamadı. Yüz yüze eğitime göre kesinlikle derse katılım isteği daha az oldu.”

Ö8: “Yüz yüze eğitime göre etkin katılım çok düşüktü. Bir kere öğrencilerin katılıp katılmadığını kontrol edemedik. Kamera ve ses açmak zorunlu değildi, Öğrenciyi özellikle de bizim yaş grubunu kendi isteğine bıraktığınızda katılmak istemedi. Yine normal zamanda başarılı öğrenciler daha etkin bir şekilde katıldılar derse.”

Ö10: “Yani bence hayır herkesin yeterli imkânı olmadığı için derse katılmakta zorlanıyordu. Derste normalde başarılı olan öğrenciler uzaktan eğitimde de katıldılar, daha istekli ders işledik ve çocuklar her şeyi sordular.”

Ö11: “İstekli öğrenci sistemden parmak kaldırarak katılıyordu. Bu öğrenciler hemen kavradılar uzaktan eğitimle ne yapacaklarını. Ama istekli olmayan öğrenci bir şekilde bağlantım koptu gibi bahanelerle derse katılmıyordu.”

Ö14: “Çoğu katılmak istemediler. Katılanların birçoğu da velilerinin zorlamasıyla katıldılar. Böyle olunca da ders esnasında aktif dinlemediler. Ses ve kamera kapalı soru soruyoruz çocuk cevap vermiyor ama katıldı olarak görünüyor.”

Öğretmenlerin uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde verilen eğitimi verimli bulma durumlarını belirlemek adına “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde verilen eğitimi verimli buluyor musunuz?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan 6 farklı durum belirlenmiştir.

Şekil 4. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Verilen Eğitimi Verimli Bulma Durumları

Ö1: “Veli çok bilinçli olmalı, iş sadece öğretmen ve çocuğa kalırsa burada başarı sağlanamıyor. Bu şekilde veli desteklerse sosyal bilgiler dersi uzaktan yapılır. Öğrenci derse hazır gelirse soru cevaplarla öğrenci derse katılırsa bir süreliğine gider.”

Ö5: “Sürekli aynı pozisyonda olmak verimi düşürüyor. Ayrıca bilgisayar hem öğrenciyi hem bizi yoruyor. Sınıf hâkimiyeti zayıflıyor. Çocukların göz rahatsızlıkları daha erken başladı. Duruş kilo vb. sağlık problemleri başladı.”

Ö6: “Öğrenciyi kontrol etmek çok zor. Belki de birçok öğrenci derste gözüktüyor ama orada değil biz bunu bilemiyoruz kamera ve ses kapalı. Derse ilgili öğrenci almaya hazır oluyor, dolayısıyla da verim artıyor. Öğrenmek istemeyen öğrencinin dersten kopması çok daha kolay oluyor.”

Ö7: “Başarılı öğrenciler de dahi verim düştü. Öğrenciler cevap vermeyince anladı mı anlamadı mı emin olamıyorum. Sürekli anladınız mı diye soruyordum cevap gelene kadar. Benim de çocukların da verimimiz düştü açıkçası.”

Ö8: “Öğrencilerin katılıp katılmadığını kontrol edemedik. Öğrenciyi özellikle de bizim yaş grubunu kendi isteğine bıraktığınızda katılmak istemedi. Yine normal zamanda başarılı öğrenciler daha etkin bir şekilde katıldılar derse.”

Ö9: “Benim çalıştığım okulda internet çekmeyebiliyor, elektrik kesintisi oluyor. Hem öğrenci hem de öğretmen olabildiğince gayret göstermeli. Veliler takip eder desteklerse daha verimli geçiyor. Öğretmenler de derse katılmak istemeyen öğrencilerin katılabileceği şekilde dersi etkin bir şekilde işlemeli.”

Ö10: “Öğrenci düzenli katılırsa başarılı olur. Öğrenci katılmıyorsa derste görünüp aslında orada olmayan öğrenci verim alamadı. Ne kadar ilgili olur ne kadar dersi takip ederse o kadar başarılı ve verimli geçer. Öğrencilerin ekran karşısında uzun süre kalmaları da verimi olumsuz etkiledi”.

Katılımcıların uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde verimi artırmak için yapılabilecekleri belirlemek adına “Soru 3: Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinin daha verimli geçmesi için neler yapılabilir?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan 4 farklı durum belirlenmiştir.

Şekil 5. Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Verimi Artırmak İçin Yapılabilecek Durumlar

Şekil 5’te görüldüğü gibi katılımcılar:

“Öğretmenler olabildiğince farklı yöntemlerle ders işlemeli ve derse hazırlıklı gelmeli.”

“Öğrencilerin istekli olması çok önemli.”,

“Karşılıklı etkileşimin bilgi, belge, doküman paylaşımının olduğu sınıflarda ders daha verimli olur.”

“Veli ve öğretmen iletişim halinde olmalı.”, şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bu cevapların katılımcılara göre dağılımları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Verimi Artırmak İçin Yapılabileceklerle İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı

	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15
Öğretmen sorumluluğu	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Öğrenci Sorumluluğu	X			X	X	X		X	X	X	X			X	
Veli sorumluluğu		X			X	X					X				X
İletişim	X										X				X

Ö1: “Veli ve öğretmen iletişim halinde olursa, öğrenci en azından takip edildiğini bilirse ve öğretmen de derse uygun materyaller hazırlayarak gelirse daha verimli olacağını düşünüyorum. Eğer öğrenci isterse sizin anlattıklarınız amacına ulaşıyor.”

Ö4: “Etkinlikler, videolar, web 2.0 araçlarıyla ders daha etkin hale getirilebilir. Öğretmenler olabildiğince farklı yöntemlerle ders işlemeli. Eğer öğrenci de istekli

olursa bizim dersimiz yine biraz verimli olur. Ama genel anlamda uzaktan eğitimle dersi verimli, işlemek, o kalıcılığı sağlamak çok zor.”

Ö5: *“Bunun için çok kapsamlı teknoloji kullanan arkadaşlar oldu evinde yan tarafta büyük ekran, kamera gibi profesyonelce, yapılabilir. Materyal kullanımı, özellikle görsel materyallerle ders zenginleştirilebilir. Öğrencilerin de teknolojiye rahat ulaşılıyor olması gerekir. Çocuğun kendine ait odası olması gerekiyor. Çocuk diğer türlü ailesiyle birlikte ders dinliyor, bu da ister istemez dersin verimini düşürüyor.”*

Ö6: *“Ben kendi açımdan ifade edecek olursam ben uzaktan eğitimi hep bir radyo programı gibi değerlendirdim, radyoda sunucu ses tonunu ayarlamaya çalışır, değişik hikayeler anlatıp dinleyiciyi kendisine bağlamaya çalışır. Ben elimden geldiğince öğrencileri şaşırtacak görseller kullanmaya çalıştım, onları işin içine çekecek hikayeler araştırdım, bizim dersimiz de sosyal bilgiler olduğu için her konuyla ilgili hikaye bulup zenginleştirmeye çalıştım. Bilgisayarı ve bilgisayarda materyal kullanımını iyi bilmemiz gerekiyor. Bunun için önceden hazırlık yapmamız gerekiyor. Yani sınıf gibi olmuyor ders kitabını açıp hadi arkadaşlar şu paragrafı okuyup yorumlayalım olmuyor. Mesela yedinci sınıflarda yazının icadı konusunu işlerken yazıyı Sümerler bulmuştur diye başlamaktan ziyade derse mısır piramitlerinin bir resmini göstererek başladığımızda daha ilgi çekici oldu. O ilk baştaki merak dersin gidişatını olumlu etkiliyor.”*

Ö7: *“Daha verimli geçmesi için bir kere alt yapı çok iyi olmalı. Hiç interneti olmayan öğrenciler vardı bu eksikliklerin giderilmesi gerekiyor. Ödevler verilebilir bol bol, etkinlikler yapılabilir, yaş grubumuz buna çok uygun. Dersi daha görsel hale getirerek işleyebiliriz. Düz anlatım kesinlikle olmamalı. Soru cevaplar yapılarak ders işlenebilir. Sınıflar arası bilgi yarışmaları yaptık ödül koyduk. Çok etkili oldu, derse hiç ilgisi olmayan öğrenciler bile çok istekli katıldılar.”*

Ö9: *“Yani o biraz öğrenci profiliyle ilgili, öğrenci isterse verimli hale gelebiliyor, ama öğrencinin başarı düzeyi düşükse dikkati daha çabuk dağılabilir, çünkü derse ilgisi fazla yok. Hazırlıksız geliyor derse. Öğretmen de derse ne kadar hazırlıklı gider, dersin planlamasını yaparsa öğrenciyi ne kadar çok derse katarsa verim o kadar artacaktır. Ancak yine bunu da öğrenci isterse yapabilir. Öğrenci takip edildiğini bilmeli.”*

Ö11: *“Bizim yaş grubumuz küçük olduğu için kendi kendini takip edemiyor. Devamsızlık zorunlu olmalı. Öğretmenleri rahatlatacak, öğrencilerin ilgisini çekecek*

programlar hazırlanmalı ve geliştirilmeli. Öğretmenler anlık sınavlar yapabilmeli. Öğretmenlerin de mutlaka derse çok iyi hazırlanması gerekir.”

Ö12: *“Daha verimli geçmesi için öncelikle farkındalık oluşturmak gerekir, bu eğitim yapılamazsa ne gibi problemlerle karşılaşılacağı anlatılmalı. Sonrasında müfredata uygun hazır içerikler her ders için hazırlanmalı.”*

Ö14: *“Tabi göreceli bir şey ama yüz yüze eğitim de biz çocuğun ilgisini anlıyoruz. Uzaktan eğitimle bunu bilemiyoruz ve müdahale edemiyoruz. Öğrencilerin bilinçli olması gerekiyor. Öğretmenlerin yine derse hazırlıklı olması, yaş grubuna göre etkinlik ağırlıklı ders işlemesi gerekir.”*

Katılımcıların uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde ölçme ve değerlendirme tekniklerinin durumlarını belirlemek adına “*Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde kullanılan ölçme değerlendirme teknikleri yeterli midir?*” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan 6 farklı durum belirlenmiştir.

Şekil 6. Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerinin Durumları

Şekil 6’da de görüldüğü gibi katılımcılar:

“Hayır/ Sınavlar yüz yüze yapılmadığı için objektif ölçme değerlendirme yapılamıyor.”

“Hayır/ Okulda Iraklı öğrenciler çoğunlukta, velilerin Türkçe bilmemesi ve nedeniyle iletişime geçilemiyor.” şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bu cevapların katılımcılara göre dağılımları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Ölçme Ve Değerlendirme Tekniklerinin Durumlarına İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı

	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15
Sınavların Güvenilirliği-Objektifliği		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Öğrenci veli iletişimi	X														

Ö2: “Hayır dersin içeriğiyle uyuşmuyor. Sınavlar yüz yüze olmadığı sürece yeterli ve objektif bir ölçme değerlendirme yapılması mümkün değil. Orada biz tam bir ölçme değerlendirme yapamadık, sadece soru cevap yaptık ders esnasında. Bu şekilde öğrencilerin anlayıp anlamadığını tespit etmeye çalıştık.”

Ö4: “Hayır. Pratiğini görmeden yapılan her değerlendirme yetersiz olacaktır. Bizim dersimiz tamamen etkileşime dayalı olduğu için uzaktan eğitimde verimli olması çok zor. Ancak oyunlarla ve etkinliklerle daha etkin ders işlemeye çalıştık bu süreçte. Soru cevap yaptık.”

Ö7: “Ölçme değerlendirmenin objektif olduğunu düşünmüyorum, uzaktan eğitimle sınavları kontrol etmemiz mümkün değil. Ben sınava kim giriyor bilmiyorum, öyle olunca da sınavın bir geçerliliği yok. Ödevler verdik, sorular sorarak ölçme değerlendirme yapmaya çalıştık...”

Ö8: “Hayır, sınavların hiçbir güvenilirliği yok. Uzaktan eğitimle sınavı takip etmek mümkün değil. Ödevler verdik, derse düzenli katılan öğrencilere bile puan verdik.”

Ö11: “Yani yeterli bulmuyorum çünkü biz zaten çok fazla sınav yapamadık ama yaptıklarımızı da kontrol edemedik çocuk nereden baktı bilmiyoruz. Böyle olunca da öğrencinin bilip bilmediğini ölçemiyoruz. Soru cevap yaptık daha çok, ödevler verdik. Bence anlık sınavlar yapılabilir. Öğrencilerin bir yere bakmadan cevaplayabileceği şekilde. Geçerli ve güvenilir bir ölçme değerlendirme yapılamadı.”

Ö13: “Ölçme değerlendirme biz yapamadık, yeterli de değil. Açık uçlu sorular, soru cevap yapıyorduk. Test gönderiyorduk, ama takip edemediğimiz için objektif bir ölçme değerlendirme olmuyordu açıkçası. Ölçme değerlendirme konusunda çalışma yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

Katılımcıların uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklerin durumlarını belirlemek adına “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve teknikler kazanımların elde edilmesi için yeterli midir?” şeklinde bir soru yöneltmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan 5 farklı durum belirlenmiştir.

Şekil 7. Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Durumları

Şekil 5’te görüldüğü gibi katılımcılar:

“Hayır/ Öğrenci derse katılırsa kazanımlara biraz ulaşabiliriz.”

“Hayır/ Ders soyut kavramlar içerdiği için yüz yüze eğitim kadar davranış kazandırmayabilir.”

“Hayır/ Öğretmenlerde uygun yöntemleri zamanla öğrendi.”

“Evet/ ilgili bir sürü materyal var.”, şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bu cevapların katılımcılara göre dağılımları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklerin durumlarına ilişkin bakış açılarının dağılımı

	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15
Öğrenci ilgisizliği	X				X		X	X		X				X	
Materyal kullanımı						X	X		X	X	X		X	X	X
Kazanımlar		X				X				X					X
Ders verimi	X	X				X				X	X	X	X	X	
Uygun yöntem		X		X		X	X	X	X	X	X	X	X		X

Ö1: “Hayır, biz farklı yöntemler kullanmaya çalıştık ama öğrenciler katılmadığı için yine bir değişiklik olmadı. Soru cevap yapılabilir, öğrenci derse katılırsa bu şekilde kazanımlara tam olarak elde edilmese de biraz ulaşabiliriz.”

Ö4: “Hayır. Sosyal bilgiler dersi biraz da çocukların ruhuna dokunma dersi o yüzden yüz yüze olmadığı sürece tam bir başarı mümkün değil.”

Ö5: “Bu çok zor. Soru cevap yapıyorduk genelde. Soru hazırlıyordum slayt şeklinde oradan soru çözüyorduk. Burada da yine öğrenciye çok iş düşüyor düzenli takip eden çocuk başarılı oldu ve dersi anladı.”

Ö7: “Kullandığım yöntem ve teknik ne kadar iyi ve etkili olursa olsun öğrenciye bunu ulaştıramayınca başarı olmuyor. Mesela sınıfta sosyal bilgiler dersiyle ilgili bir oyun oynuyoruz çok eğlenceli geçiyor. Ama uzaktan eğitimde kullandığım yarışma bile verimli olmuyor o heyecan yok, iletişim bile sağlanamıyor.”

Ö9: “Aslında yeterli sadece ben kavramları anlatmakta zorlanmıştım çünkü soyut bir kavramı görselle destekleyemiyorsanız anlatmak çok zor. Ama normal sosyal bilgiler dersinde ben bir doğal afet anlatıyorum görsel materyalle destekleyince daha iyi anlaşılıyor. Bir iklim konusunu anlatacaksam gayet iyi anlaşılıyor.”

Ö12: “Yöntem ve teknikler yeterli değildi ama elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalıştık diyelim. O şartlar altında olabileceğin en iyisini yaptık. Yüz yüze gibi verimli olması mümkün değil.”

Ö13: “Önceleri düz anlatım kullandık. Biz de kendimizi bir anda böyle bir şeyin içinde bulduk ve zamanla öğrendik. Daha sonra videolar, görseller, yarışmalarla dersi işledik. Zaten sınıf ortamında bile düz anlatımla ders verimli olmuyor. Ama uzaktan eğitimle biz her ne kadar elimizden geleni yapmaya çalışsak da kazanımların elde edilmesi için yeterli bulmuyorum.”

Ö15: “Ben sosyal bilgiler dersinin bu konuda avantajlı yönleri olduğunu düşünüyorum bir iklimi anlatmak istesem bununla ilgili bir sürü materyal, video bulup anlatabilirim. Bir Osmanlı tarihi çok güzel yarışmalarla olsun o dönemi tartışmak olsun çok etkili oldu. Soru cevap yaptık konuyu işledikten sonra, ödüllü yarışmalar çocukların ilgisini çekti. Kazanımların elde edilmesi için tam olarak yeterli olmasa da en azından o dönem de çocukların sağlığını riske atmadan olabildiği kadar etkili yöntem ve teknikler kullandık.”

Katılımcıların uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin motivasyon durumlarını belirlemek adına “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin motivasyonuna etkisi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplardan 3 farklı durum belirlenmiştir.

Şekil 8. Öğrencilerin Motivasyon Durumları

Şekil 8’de görüldüğü gibi katılımcılar:

“Başka şeyler dikkatlerini dağıtıyor ve öğretmenler bunu kontrol edemiyordu. Bundan dolayı da motivasyonları olumsuz etkilendi.”

“Hiçbir olumlu etkisi yok. Çocuklar okuma yazmayı unutmuşlardı.” şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bu cevapların katılımcılara göre dağılımları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Öğrencilerin Motivasyon Durumlarına İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı

	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11	Ö12	Ö13	Ö14	Ö15
İlgi kaybı oluyor	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ders süresi 30 dakika olmalı			X								X				
Öğrenci önemli			X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Ö2: *“Motivasyonu düşürüyor jest mimik yeterince etkili kullanılamıyor. Uzaktan eğitim öğrencileri de bizi de gerçekten yordu.”*

Ö3: *“Uzaktan eğitimle öğrencilerin derse ilgisi daha kısa sürede kaybolabiliyor. Bu nedenle 30 dakikayı geçmeyen derslerin uzaktan eğitimde daha faydalı olduğunu gördük. Sınıf ortamı kadar derse derse motive olamayan öğrencilerin bir süre sonra dersten koptukları görüldü.”*

Ö4: *“Yüz yüze olmadığı için ister istemez motivasyonu düşüyor. Öğrencinin derse ilgisi azalıyor, dikkat çabuk dağılıyor. Bir soru soruyorum hepsi aynı anda*

duyamıyor. Eğlenceli etkinliklerle kısa hikâyelerle ara ara sınıfta olduğu gibi dikkatlerini toplamaya çalıştık.”

Ö5: *“Motivasyon çok düşük, sınıfta öğrenciyi bir şekilde derse katabiliyoruz ismiyle hitap ediyoruz göz teması kuruyoruz. Ama uzaktan eğitimde çocuğun derste olup olmadığını bile bilmiyoruz. Soru soruyoruz cevap vermiyor öğrenci. Derse katıldı gözükiyor ama kendisi orada değil, bu da öğrencileri derse motive etme noktasında bizi çok zorladı. Ekran karşısında dikkat çabuk dağılıyor, derslerin daha kısa süreli olması gerekiyor. Cep telefonuyla katılmak zorunda kalan öğrencilerimiz oldu ekran küçük olduğu için dersi ve motivasyonu olumsuz etkiledi.”*

Ö7: *“Ben önce dersimi sevdirmeye çalışıyorum dersi seven öğrencinin motive olması daha kolay oluyor. Öğrencinin en küçük bir gayretini dahi pekiştirerek heveslendirmeye çalışıyorum. Başarabildiğini görsün istiyorum ama uzaktan eğitimde bunu sağlamak yine zor. Bir hikâyeye anlatarak, videolar izleterek işlemeye çalıştık ama yine de çocuklar çabuk sıkıldılar. Yaş grubu küçük olduğu için koptuktan sonra toparlamak çok zor oldu.”*

Ö9: *“Başarılı öğrenciler istekli diğerlerinin motivasyonu düşüktü. Kamerayı kapattığında rahat davranabileceği bir zaman dilimi olarak görebiliyor, kamerayı açtıramıyoruz. Kamerayı kapatınca da ne yaptığını göremiyoruz. Biz onu görmediğimiz için dikkatinin dağıldığını fark edemiyoruz ve dikkatini çekecek bir yöntem uygulayamıyoruz. Biz dersi dikkat çekme güdüleme şeklinde işliyoruz ama uzaktan eğitimde sağlıklı bir iletişim kurulamadığı için, bunu yapamıyoruz bu da çocuğun motivasyonunu düşürüyor. Sürekli internet başında kaldı çocuklar, yoruldukları ve hareketsiz kaldıkları için derse karşı istekleri azalıyor.”*

Ö15: *“Takip olmadığında öğrenci de rahatlama oluyor. Kamerayı açmıyor, öyle olunca da derste mi değil mi, ya da dinliyor mu dinlemiyor mu bunu bilemiyoruz. Karşılıklı bir iletişim kuramıyoruz. Bu da hem bizim hem de öğrencinin motivasyonunu düşürüyor. Çok kısa sürede sıkılmalar, dersten çıkmalar oldu.”*

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşlerini belirleyerek bu konudaki eksikliklerin giderilmesi adına etkili çözüm yolları geliştirmek amacıyla yapılan bu çalışmaya göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Arık (2022)'ın Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumları ile çeşitli değişkenlerin öğretmen adaylarının tutumlarına etkisinin incelediği çalışmasında cinsiyet değişkeni ile uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinden elde edilen toplam puan arasında kadınlara göre erkek öğretmen adayları açısından anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun, araştırmadan elde edilen bulgu ile örtüşmemesi, öğretmen adaylarının henüz gerçek bir öğretmenlik ortamına girmediklerinden sorumlulukları konusunda da pratik bir tecrübeye sahip olmamaları ile açıklanabilir.

Çalışmamızdan elde edilen bulgulara göre mesleki kıdemi 11-15 yıl olan öğretmenlerin mesleki kıdemi 16-20 yıl ve 20 yılın üstünde olan öğretmenlere göre Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan olmasının öğretmenlik tecrübelerinden faydalanmalarına engel olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Akpınar, Yılmaz ve Karakuş (2021)'un çalışmasında öğretmenlerin öğrenciler ile etkileşim sağlayamamasının uzaktan eğitimin dezavantajları olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Elçi ve Tünkler (2022)'in çalışmasında çalışmamızla benzer şekilde öğretmenlerin çoğunun alan bilgilerini teknolojiye entegre etme noktasında sorun yaşadıkları ifade edilmiştir. Bu durumun ülkemizde uzaktan eğitimin yaygın kullanılan bir yöntem olmaması ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğretim yöntemlerinin kullanımına yabancı olması gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca diğer gruplara kıyasla henüz daha iş hayatının daha başında sayılan ilk grup öğretmenlerin tecrübelerini artırmaya katkı sağlayacak daha fazla ve farklı olaylarla karşılaşacaklarına, diğer grupların ise artık tecrübe anlamında ilk gruba kıyasla yeterli hale geldiklerine inandıkları söylenebilir.

Çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgulara göre bilgisayar kullanma düzeyleri düşük, orta ve iyi olan öğretmenlerin çok iyi olan öğretmenlere göre öğrencilerin ilgisinin yeterli olmadığı, teknolojinin yeterli kullanılmadığı ve öğrencilerin derse aktif katılıp katılmadıklarını belirlemenin daha zor olduğu görüşünde oldukları tespit

edilmiştir. Bu bağlamda bilgisayar kullanma konusunda yetersiz olan öğretmenlerin uzaktan eğitimin verimliliğine ilişkin görüşlerinin de olumsuz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Arık (2022)'ın Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumları ile çeşitli değişkenlerin öğretmen adaylarının tutumlarına etkisini incelediği çalışmasında; Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir il merkezindeki ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve velilerin salgını sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüş ve düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bir çalışmada ise öğrenciler yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime kıyasla daha faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada öğretmenlerin ve velilerin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin ifadeleri değerlendirildiğinde, iki grubun fikir birliğine varamadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Akgül, 2021). Bu bağlamda çalışmamızın uzaktan eğitimin verimliliğine yönelik öğretmen görüşleri açısından yapılan çalışmalar ile örtüştüğü görülmektedir. Verimliliğin düşük olma nedenleri arasında ise teknoloji kullanımının yetersiz olması, maddi imkânsızlıklar, yerleşim biriminin dezavantajları, internete yeterince erişememe ve öğrencilerin derse aktif katılamaması gibi faktörlerin etkili olduğu görülmektedir (Dere ve Akkaya, 2022).

Çalışmamızda bilgisayar kullanma düzeyleri düşük ve orta olan öğretmenlerin çok iyi olan öğretmenlere göre sınavların adil yapılmadığı, dikkatin daha çabuk dağıldığı ve materyal kullanmanın daha zor olduğu ve uzaktan eğitimin öğretmenlik tecrübelerinden faydalanmanın önünde engel olduğu görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bilgisayar kullanma düzeyleri düşük ve orta olan öğretmenler uzaktan eğitimin gelecekte yüz yüze eğitimi desteklemek amacıyla kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte bilgisayar kullanma düzeyleri iyi olan öğretmenlerin düşük ve orta olan öğretmenlere göre uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde öğretmen öğrenci etkileşiminin yeterli olduğu, bilgisayar kullanma düzeyleri orta, iyi ve çok iyi olan öğretmenlerin düşük olan öğretmenlere göre uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğretmenler dersi daha istekli anlattığı görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Dere ve Akkaya'nın (2022) çalışmasında öğretmenlerin teknolojiyi kullanma düzeylerinin dersin verimini etkilediği görüşünde oldukları, teknoloji kullanımı yeterli olan öğretmenlerin daha iyi içerik üretebildiği ve programları daha iyi kullanabildiği görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Çalışmamızla benzer şekilde

internet ve teknoloji kullanımının yeterli olması dersin daha istekli ve sorunsuz yürütülmesi açısından önemli bir faktör olduğu görülmektedir.

Çalışmamızda öğretmenlerin günlük ortalama internet kullanma süresine göre uzaktan eğitime ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bilgisayar kullanma düzeyi öğretmenlerin uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersine ilişkin görüşlerini etkilerken, bilgisayar kullanma sürelerinin görüşlerini etkilemediği söylenebilir. Uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımı ile ilgili öğretmen görüşlerine bakıldığında, öğrencilerin kendi haline kalması, velilerin yeterince öğrencileri takip edememesi, teknolojik donanımına yönelik engellerin olması, dikkatin çabuk dağılması ve uzaktan eğitim sistemine yabancı olma gibi etkenlerin öğrencilerin derse katılımını olumsuz etkilediği görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Lau & Lee (2021)'nin çalışmasında da öğrencilerin öğrenmeye yönelik isteğinin yetersiz olmasının uzaktan eğitimi olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Fen Bilgisi öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada ise öğretmenler öğrencilerin uzaktan eğitime katılım oranının düşük olduğu ve katılımının düşük olmasının nedenlerinin her evde internetin olmaması, bilgisayar ve tablet sayısının sınırlı olması, okula giden kardeş sayısının çok fazla olması nedeniyle yeterli teknolojik araçların olmaması gibi faktörler olduğu belirtilmiştir (Bakırcı, Doğdu ve Artun, 2021).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde verilen eğitimi verimli bulmadıkları ve bunların nedenlerinin öğrencinin isteksiz olması, konsantrasyon problemleri, sınıf atmosferinden uzak olma, uzun süre ekran karşısında kalma ve mesleki pratik kazandırmanın yetersiz olması gibi nedenler olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin sınıf ortamından uzaktan derse katılmanın öğrencilerin motivasyon ve dikkatlerinin azalmasına neden olduğu ve uzaktan eğitim sistemine yönelik altyapı sorunlarının verimi düşüren etmenler olduğu ifade edilmiştir (Kurt, Kandemir ve Çelik, 2021).

Elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin daha verimli geçmesi için öğretmenlerin derse hazırlıklı gelmesi, öğrencilerin istekli olması, farklı öğretim yöntemlerinin eğitime dahil edilmesi, interaktif ve belge paylaşımının artırılması gerektiği görüşünde oldukları görülmektedir. Yapılan bir çalışmada uzaktan eğitim uygulamasında materyal kullanımının ve etkileşimli eğitim içeriğinin eğitimin

verimini ve dolayısıyla başarıyı artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Kör, Çataloğlu ve Erbay, 2013).

Çalışmada öğretmenlerin yaklaşık %93'ünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan ölçme değerlendirme tekniklerini yeterli bulmadığı, objektif değerlendirme yapılamaması, dil sorunları ve iletişim problemlerinin ölçme değerlendirmeyi olumsuz etkilediği görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalar uzaktan eğitim ile yapılan sınavların objektif olarak yapılamadığını desteklemektedir (Sarı ve Nayır, 2020; Sarı, 2020). Ayrıca Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim yaklaşımına yönelik yapılan çalışmalar, iletişim problemlerinin yaşandığını desteklemektedir (Arslan ve Şumuer, 2020; Duban ve Şen, 2020). Bu bağlamda uzaktan eğitimle yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinde iletişim problemlerinin yaşandığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin büyük oranda uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklerin kazanımların elde edilmesi için yeterli olmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenler, kazanımların yeterince elde edilememesinin nedenleri arasında: derse katılımının yetersiz olması, dersin soyut kavramları içermesi nedeniyle yüz yüze olmadan davranış kazandırılmayacağı ve kendilerinin de uygun yöntemleri zamanla öğrenmiş olması gibi faktörleri göstermişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin bu problemlerin farkında olmasına rağmen okuldaki müfredata çok fazla müdahale edemedikleri bilinen bir gerçektir (Topçu, 2010). Bakırcı, Doğdu ve Artun'un (2021) *"Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde fen bilgisi öğretmenlerinin mesleki kazanımlarının ve sorunlarının incelenmesi"* başlıklı çalışmasında uzaktan eğitim ile Fen bilgisi dersinde kazanımların yeterli düzeyde gerçekleştirilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedenlerinin ise ailedeki kişi sayısının fazla olması, öğrenme ortamı için evlerin uygun olmaması ve ailelerin sosyo-ekonomik durumlarının yetersiz olması vb. durumlar olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla çalışmamızla benzer şekilde uzaktan eğitimde kazanımlar yeterli düzeyde elde edilememektedir. Çalışmamızda uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilerin motivasyonuna etkisi hakkındaki görüşleri incelendiğinde motivasyon kaybından dolayı verim alınamadı, yönünde yanıtlar verildiği görülmektedir. Yapılan çalışmalar da uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde motivasyon düşüklüğü olduğunu ve motivasyon düşüklüğü nedenlerinin uygun öğrenme ortamlarının olmaması, arkadaşlarından uzak olma, yüz yüze etkileşimin

olmaması gibi faktörler olduğunu göstermektedir (Bakırcı, Doğdu ve Artun, 2021; Külekçi-Akyavuz ve Çakın, 2020).

Çalışmamızda nitel ve nicel verilerden elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin uzaktan yapılan eğitimde kullanılan ölçme ve değerlendirme tekniklerini yeterli ve objektif bulmadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenler uzaktan eğitim ile öğrencilere ulaşmanın zor olması nedeniyle kullanılan yöntem ve tekniklerin kazanımların elde edilmesinde yetersiz kaldığını düşünmektedirler. Öğretmenler uzaktan eğitimde öğrencilerin derse katılıp katılmadığının tespit edilmesinin, ödev takibinin, geri bildirimin ve sınıf kontrolünün zor olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca sınavların ve adil olarak yapılamayacağını ve ev ortamının verdiği rahvet nedeniyle dikkatin çabuk dağıldığını düşündükleri tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre bilgisayar kullanma konusunda yetersiz olan öğretmenler uzaktan eğitimin veriminin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler bilgisayar internet gibi teknoloji ve altyapı sorunlarının uzaktan eğitimde verimi etkilediğini düşündükleri tespit edilmiştir. Yıldırım (2020) yaptığı "*İstisnai bir uzaktan eğitim öğretim deneyiminin öğrettikleri*" başlıklı çalışmada öğretmenlerin teknoloji ve çevrimiçi eğitim ortamlarına yönelik becerilerini arttırmak için eğitim verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin uzaktan eğitimin veriminin artırılması için teknoloji eğitimine ihtiyaç duydukları söylenebilir.

VI. BÖLÜM

6. ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Araştırmamızdan elde edilen sonuçlar maddeler halinde aşağıda yer almaktadır.

- Öğretmenlerin yaklaşık yarısından fazlasının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermediğine inandıkları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, ödev takibinin kolay olmadığına inandıkları tespit edilmiştir.
- Ayrıca çalışmamızda öğretmenlerin uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin derse katılımını tespit etmenin ve öğrencilerin geri bildirim vermesinin zor olduğuna inandıkları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin yaklaşık yarıya yakınının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, sınıfa hâkim olmakta zorlanmadığı, büyük çoğunluğunun ise ölçme-değerlendirmenin verimli uygulanmadığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin neredeyse tamamının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde sınavların güvenilir bir şekilde yapıldığına inanmadıkları ve yüz yüze dersi tercih ettikleri tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin neredeyse tamamının uzaktan eğitimin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı ilgisini artırdığını düşünmedikleri ve yüz yüze Sosyal Bilgiler dersinin uzaktan derse göre daha eğlenceli olduğuna inandıkları tespit edilmiştir.
- Ayrıca öğretmenlerin neredeyse tamamının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, derse katılımın daha az olduğu düşüncesinde oldukları ve öğrencilerin sosyalleşme imkanlarının daha sınırlı olduğuna inandıkları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde, materyal kullanmanın daha zor olduğu, öğretmenlerin yarıdan fazlasının ise teknolojiyi kullanmanın zor olmadığına inandıkları tespit edilmiştir.

- Öğretmenlerin neredeyse tümünün uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinin gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılması gerektiğine inandıkları tespit edilmiştir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitimle Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve tekniklerin kazanımların elde edilmesi için yeterli olmadığını ve bu durumun nedenlerinin öğrencilerin derse katılımının yetersiz olması, dersin soyut kavramları içermesi ve öğretmenlerin de uygun yöntemleri zamanla öğrenmiş olması gibi faktörler olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlara yönelik önerilere yer verilmiştir:

- Bu çalışma Amasya ilinde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile sınırlı olması nedeniyle çalışmanın daha geniş kapsamlı örneklem grubu ile deneysel bir yapıda tekrarlanması önerilebilir.
- Uzaktan eğitim faaliyetlerinin verimliliğinin artırılmasına yönelik öğretmen öğrenci ve velilere teknoloji kullanımı ile ilgili YÖK ve MEB iş birliği ile çeşitli kurs ve seminerler düzenlenebilir.
- Öğretmenlere MEB aracılığı ile uzaktan eğitimde yöntem geliştirmeye yönelik web programı eğitimleri düzenlenerek öğrencilerin uzaktan eğitime aktif katılımını destekleyecek farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanımı artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Abdüsselam, Z. (2022). *Fen öğretiminde artırılmış ve sanal gerçeklik teknolojilerinin ışık mikroskobu kullanımına etkisi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akçay, R. C. (2008). Sosyal Bilgiler eğitiminin amaçları ve işlevleri açısından değerlendirilmesi ve ders dışı etkinlikleri kapsayan bir model önerisi. O. Yaşar (Haz.). Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumu: 16 Mayıs 2008. Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Akgül, G. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Uşak.
- Akpınar, M., Yılmaz, M. ve Karakuş, S. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin bir inceleme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (3), 1070-1085.
- Al Şensoy, S. ve Sağsöz, A. (2015). Eğitim yapılarında öğrenci odaklı tasarım. *Turkish Studies -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 1311-1332.
- Alkan, C. (1987). *Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Alkan, C. (2005). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altıntaş, S. ve Göçen Kabaran, G. ve Uşun, S. (2020). Pre-service teachers' perceptions on distance education. *Turkish Studies - Education*, 15(6), 3959-3970.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D. ve Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XI. Akademik Bilişim Kongresi*, 4(5), 320-321.
- Ambarlı, A. (2010). *Türkiye'de Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programları (değişiklikler, düzenlemeler, güncellemeler)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Antalyalı, Ö. L. (2004). *Uzaktan eğitim algısı ve araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Arık, B. E. (2022). *Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler. D. Dilek (Ed.) *Sosyal bilgiler eğitimi* içinde, (ss. 3-48). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Arslan, Y. ve Şumuer, E. (2020). Covid-19 Döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 201-230.
- Aslan, E. (2016). Geçmişten günümüze sosyal bilgiler. D. Dilek (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitimi* içinde (s. 3-48). Ankara: Pegem Akademi.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145.
- Atmaca, D. (2021). Covid-19 salgın sürecinde uygulamaya konulan EBA canlı ders uygulamasına yönelik bir inceleme. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 301-313.
- Atubi, F. O., ve Obro, S. (2020). Covid-19 pandemic lockdown and the upsurge of online learning: prospects for social studies in Nigeria. *Journal of the Social Sciences*, 48(3), 4001-4011.
- AUO Sözlük, (2017). Açık ve uzaktan öğrenme sözlüğü. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi. İnternet: <http://auosozluk.anadolu.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 15.04.2023)
- Ayaydın, Y. ve Küçük, S. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğretim teknolojileri araçlarını ve öğretim yöntemlerini kullanım durumlarının incelenmesi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (REFAD)*, 2(2), 76-98.
- Bakırcı, H., Doğdu, N., ve Artun, H. (2021). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde fen bilgisi öğretmenlerinin mesleki kazanımlarının ve

sorunlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2).

Bayır, Ö. G. (2016). Nitelikli toplumları oluşturmada sosyal bilgiler dersinin rolü: sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)* 7(4), 493-520.

Bayram, M., Peker, A. T., Aka, S. T. ve Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345.

Bayram, T. (2023). *Sınıf öğretmeni adaylarının acil uzaktan eğitim sürecindeki yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve öz-yönetimli öğrenme becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.

Bergdahl, N., ve Nouri, J. (2021). Covid-19 and crisis-prompted distance education in Sweden. *Technology, Knowledge and Learning*, 26(3), 443-459.

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Koronavirüs) salgın süreci ve salgın sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: yeni normal ve yeni eğitim paradigması, *Açıöğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, AUAd, 6(3), 112-142.

Bozkurt, S. (2017). *Uzaktan eğitim yayıncılığında sinematografik tasarımın önemi ve etkileri bülent ecevit üniversitesi uzaktan eğitim uygulama ve araştırma merkezi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak-Kılıç, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (13. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 28. Baskı. Ankara: Pegem Yayınları.

Can, N. ve Köroğlu, Y. (2020). COVID-19 döneminde yaygınlaşan uzaktan eğitimin değerlendirilmesi ve eğitim emekçileri açısından incelenmesi. *Madde, Diyalektik ve Toplum*, 3(4), 370-380.

Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*, çev. Selçuk Beşir Demir. Ankara: Eğiten Kitap.

- Çekiç, U. (2010). *Uzaktan eğitim sistemi tasarımı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Çiçek, B. (2018). Uzaktan Eğitim. <https://slideplayer.biz.tr/slide/14037110/>
- Çivril, H., Aruğaslan, E. ve Özaydın Özkara, B. (2018). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları: bir metafor analizi. *Eğitim Teknolojisi: Kuram ve Uygulama*, 8(1), 39-59.
- Çoban, S. (2013). *Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişim*. İstanbul: Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 273-292.
- Dere, İ., ve Akkaya, A. C., (2022). Öğretmenlerin deneyimleriyle pandemi döneminde uzaktan sosyal bilgiler dersleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51(2), 1172-1206.
- Doğanay, A. (2003). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk, D. Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (15-46). Ankara: PegemA Yayınları.
- Duban, N. ve Şen, F. G. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının Covid-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 357-376.
- Eken, Ö., Tosun, N. ve Tuzcu Eken, D. (2020). Covid-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi, Salgın Sürecinde Türkiye’de ve Dünyada Eğitim*, 113-128.
- Elçi, İ., ve Tünkler, V. (2022). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin COVID-19 döneminde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyimleri ve yeni normale dair öngörüler. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(2), 307-324.
- Ersoy, M. ve Gürgen, L. (2021). Examination of articles related to educational technologies, *E-International Journal of Educational Research*, 12(2), 1-16.
- Fatih Projesi, (2021). *Fırsatları artırma ve teknolojiyi iyileştirme hareketi* <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html> (Erişim Tarihi: 10.03.2023)
- Gelişli, Y. (2006). Eğitim bilimlerine giriş. Ö. Çağatay (Ed.), *Eğitimin işlevleri içinde* (s. 27-65). Ankara: Ekinoks Yayınları.

- Gökkaya, Z. ve Akçiçek, Ş.B. (2012). Türkiye'deki uzaktan eğitim ve e-sertifika programlarına çağdaş bir yaklaşım: Örnek Bir Çalışma. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 1-17.
- Gül, M. ve Toy, B. Y. (2021). Yansıtıcı düşünmeye dayalı öğretimin sosyal bilgiler dersinde uygulanması. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(231), 283-304.
- Güneş, F. (1996). *Yetişkin eğitimi (halk eğitimi)*. İstanbul: Ocak Yayınları.
- Horzum, M. B., Albayrak, E. ve Ayvaz, A. (2012). Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitimde uzaktan eğitime yönelik inançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-72
- İnan, S. (2019). Sosyal bilgiler eğitimi: Nedir, ne zaman ve neden? S. İnan (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitimine giriş: Kavramlar, yaklaşımlar ve etkinlikler* içinde (1-21). Ankara: Anı Yayıncılık.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. 3. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Karataş, S. (2008). *Temel kavramlar ve kuramsal temeller. İnternet temelli eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. (2004). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kaya, E. (2021). Sosyal bilgiler dersinin tasarım süreci. E. Kaya (Ed.), *Sosyal bilgiler dersi ve eğitiminin tasarımı* içinde (s. 2-25). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kör, H., Çataloğlu, E., ve Erbay, H. (2012). Uzaktan ve örgün eğitimin öğrenci başarısı üzerine etkisinin araştırılması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(3 (Special issue)), 267-279.
- Kurt, K., Kandemir, M. A. ve Çelik, Y. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 88-103.
- Külekçi-Akyavuz, E. ve Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 723-737.
- Lau, E. Y. H. ve Lee, K. (2021). Parents' views on young children's distance learning and screen time during Covid-19 class suspension in Hong Kong. *Early Education and Development*, 32(6), 863-880.

- Marek, M. W., Chew, C. S., ve Wu, W. V. (2021). Teacher experiences in converting classes to distance learning in the Covid-19 pandemic. *International Journal of Distance Education Technologies*, 19(1), 89-109
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar). <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf> (Erişim Tarihi: 02.04.2023)
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1998). *Millî eğitim bakanlığı tebliğler dergisi*. Ankara: MEB <http://tebliğler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/62-1998> (Erişim Tarihi: 14.06.2023)
- Moore, J. L., Dickson-Deane, C., ve Galyen, K. (2011). E-Learning, online learning, and distance learning environments: are they the same? *The Internet and Higher Education*, 14(2), 129-135.
- Mumcu, F. (2018). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin entegrasyonu alanında güncel eğilimler: TPİB Modeli. B. Akkoyunlu, A. İşman, & H. Ferhan Odabaşı (Dü) *Eğitim teknolojileri okumaları 2018* içinde (s. 83-100). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Mikušková, E. B., ve Verešová, M. (2020). Distance education during Covid-19: the perspective of Slovak teachers. *Problems of Education in the 21st Century*, 78(6), 884-906.
- NCSS (National Council For The Social Studies). (1993). *The Social Studies Professional*. 28 Washington DC.
- Nizam, F. (2004). Eğitim-öğretimde kitle iletişim araçlarının kullanım olanakları ve avantajları. *KATÜ Akademik Bilişim*, 1-17.
- Oğuzkan, F. (1981). *Eğitim terimleri sözlüğü*. 2. Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Onwuegbuzie, A. J., ve Leech, N. L. (2004). Enhancing the interpretation of “significant” findings: the role of mixed methods research. *The Qualitative Report*, 9(4), 770-792.

- Oran, M. K., ve Karadeniz, Ş. (2007). İnternet tabanlı uzaktan eğitimde mobil öğrenmenin rolü. *Akademik Bilişim*, 31, 167-170.
- Özarslan, M., Kubat, B. ve Bay, Ö. F. (2007). Uzaktan eğitim için entegre ofis dersi'nin web tabanlı içeriğinin geliştirilmesi ve üretilmesi. *Akademik Bilişim'07 - IX. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* 31 Ocak - 2 Şubat 2007 Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Özmen, C. (2011). Sosyal bilgiler eğitiminde yansıtıcı inceleme yaklaşımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(30), 19-39.
- Özyürek, A., Begde, Z., Yavuz, N. F., ve Özkan, İ. (2016). Uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci bakış açısına göre değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 595-605.
- Öztürk, C. ve Deveci, H. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi, C. Öztürk (Ed.). *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları içinde*, (s.1-41.) Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev. Ed.) Ankara: Pegem Akademi.
- Roberts, R. E. (2020). Qualitative interview questions: guidance for novice researchers. *The Qualitative Report*, 25(9), 3185-3203. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2020.4640>
- Sanlık, F. (2023). *Görsel sanatlar öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik algıları ve eğitimde teknoloji kullanımına yönelik öz-yeterlikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.
- Sarı, H. İ. (2020). Evde kal döneminde uzaktan eğitim: ölçme ve değerlendirmeyi neden karantinaya almamalıyız? *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 121-128.
- Sarı, T., ve Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959- 975.
- Sever, R. (2015). *Sosyal bilgiler öğretimi, sosyal bilgiler eğitime giriş*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Seyhan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 65-93.
- Simonson, M., Smaldino, S., ve Zvacek, S. (2015). *Teaching and learning at a distance. Foundations of distance education (Sixth Edit)*. Charlotte, NC: Information Age Publishing.
- Sözer, E. (2008). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Şeren, A. ve İvgin, H. (2010). *Uzaktan Eğitimde Ders Notu Yazma İlkeleri*. Ankara: MRK Baskı.
- Taşkın, G. ve Aksoy, G. (2021). Uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 622-647. DOI: 10.53444/deubefd.970496
- Tay, B. (2010). Sosyal bilgiler öğretiminin dünü bugünü ve yarını. (Editörler: Refik Turan ve Kadir Ulusoy). Sosyal bilgilerin temelleri içinde (s. 3-20). Ankara: Maya Akademi.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2022). Covid-19 Bilgilendirme Platformu. Web: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html> (Erişim Tarihi: 12.04.2023)
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı. (2020). Covid-19 Nedir?, <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html> (Erişim Tarihi: 17.06.2023).
- Tedmem, Z. S., Palancı, M., Kandemir M. ve Dünder, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisi'nde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: içerik analizi: Eğitim ve Bilim, 173(39), 430-453.
- Tekin, A. ve Polat, E. (2014). Eğitimde teknoloji politikaları: türkiye ve bazı ülkeler. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(5), 1254-1266.
- Telli, S. G., ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Topçu, E. (2017). Öğretmenlerin ifadesiyle sosyal bilgiler dersi. *Journal of Education and e-Learning Research*, 4(4), 139-153.

- Toprakçı, E. (2016). Eğitim-bilim-pedagoji. E. Toprakçı (Ed.), *Eğitim-bilim-pedagoji* içinde (s.130-174). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Torkul, O. (2012). Uzaktan eğitim ve Türkiye’de yaygınlaşması önündeki engeller. *Eğitime Bakış*, 8(23), 42-44.
- Töremen, F. (2010). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Turanlı, D. (2005). *A basic web-based distance education model*. Master Thesis. İzmir Institute of Technology/Graduate School of Engineering and Sciences, İzmir.
- Tünkler, V. (2022). Sosyal bilgiler dersinde öğrenci motivasyonu: beklenti-değer yaklaşımı. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 219-236.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ünal, M. ve Bulunuz, N. (2020). Covid-19 salgını döneminde yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi ve sonraki sürece ilişkin öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 343-369.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Varol, A., ve Türel K. Y. (2003). Çevrimiçi uzaktan eğitimde iletişim modülü. *TOJET*, 2(1), 34-42.
- World Health Organization. (2019). Coronavirus disease (COVID-19). Retrieved from [https://www.who.int/emergencies/diseases/novelcoronavirus2019/strategies-plans-and-operations]
- Williams, T. K., McIntosh, R. W., ve Russell III, W. B. (2021). Equity in distance education during Covid-19. *Research in Social Sciences and Technology*, 6(1), 1-24.
- Yadigar, G. (2010). *Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi (G.Ü. bilişim sistemleri uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programı örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yeğitek, (2021). Türkiye güvenli okullaşma ve uzaktan eğitim (SSDE) Projesihttps://yegitek.meb.gov.tr/www/turkiye-guvenli-okullasma-veuzaktanegitim-ssde-projesi/icerik/3050 (Erişim Tarihi: 11.06.2023)

- Yeşilyurt, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(2), 378-399.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, güncelleştirilmiş geliştirilmiş 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2020). İstisnai bir uzaktan eğitim öğretim deneyiminin öğrettikleri. *Alanyazın Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 1(1), 7-15.
- Yurdakul, I. (2011). Öğretmen adaylarının teknopedagojik eğitim yeterliliklerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanımları açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(40), 397-408.

EKLER

Ek 1. SPSS testlerinde anlamlı farklılık rastlanmayan sonuçlar

Ek 6: Amaç 2: “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” amacına ilişkin yapılan bağımsız iki grup arası farkların t testi sonuçları.

Tanımlayıcı istatistikler

İfade	Gruplar	N	$\bar{X}$	S.s.	Sh $\bar{X}$	t Testi		
						t	Sd	p
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermemektedir.	Kız	25	2,44	1,158	,232	-,594	48	,555
	Erkek	25	2,64	1,221	,244			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ödev takibi daha kolaydır	Kız	25	2,60	1,080	,216	-1,068	48	,291
	Erkek	25	2,92	1,038	,208			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmek zordur.	Kız	25	3,40	1,323	,265	,562	48	,577
	Erkek	25	3,20	1,190	,238			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.	Kız	25	2,68	,945	,189	-,707	48	,483
	Erkek	25	2,88	1,054	,211			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.	Kız	25	2,84	1,344	,269	-,239	48	,812
	Erkek	25	2,92	,997	,199			
Öğretmen uzaktan sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerime geri dönüt verebilirim.	Kız	25	3,44	,961	,192	-,316	48	,753
	Erkek	25	3,52	,823	,165			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ölçme- değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.	Kız	25	3,68	1,069	,214	,394	48	,695
	Erkek	25	3,56	1,083	,217			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.	Kız	25	2,36	,995	,199	,974	48	,335
	Erkek	25	2,12	,726	,145			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.	Kız	25	2,08	,862	,172	,359	48	,721
	Erkek	25	2,00	,707	,141			
Yüz yüze sosyal bilgiler dersini, uzaktan sosyal bilgiler dersine tercih ederim	Kız	25	4,32	1,249	,250	-,657	48	,515
	Erkek	25	4,52	,872	,174			
Uzaktan eğitim, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır	Kız	25	2,00	,866	,173	-,961	48	,341
	Erkek	25	2,20	,577	,115			
Yüz yüze sosyal bilgiler dersi uzaktan derse göre daha eğlencelidir	Kız	25	4,32	1,145	,229	-,130	48	,897
	Erkek	25	4,36	1,036	,207			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, dikkat çabuk dağılır	Kız	25	3,84	1,179	,236	-,990	48	,327
	Erkek	25	4,12	,781	,156			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, derse katılım daha azdır	Kız	25	4,00	,913	,183	,303	48	,763
	Erkek	25	3,92	,954	,191			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin sosyalleşme imkanları daha sınırlıdır	Kız	25	4,44	,768	,154	,605	48	,548
	Erkek	25	4,32	,627	,125			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, materyal kullanmak daha zordur	Kız	25	3,48	1,194	,239	,373	48	,711
	Erkek	25	3,36	1,075	,215			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur	Kız	25	2,56	1,121	,224	,000	48	,999
	Erkek	25	2,56	1,083	,217			

Sosyal bilgiler dersinin uzaktan verilmesi, zamanda esneklik sağlar	Kız	25	3,32	1,180	,236	-,132	48	,896
	Erkek	25	3,36	,952	,190			
Yüz yüze sosyal bilgiler dersi, öğretmenlik tecrübesi kazanma adına uzaktan eğitime göre daha etkilidir.	Kız	25	4,12	1,269	,254	-1,430	48	,159
	Erkek	25	4,56	,870	,174			
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.	Kız	25	3,12	1,301	,260	-,867	48	,390
	Erkek	25	3,40	,957	,191			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.	Kız	25	4,00	,707	,141	1,000	48	,322
	Erkek	25	3,80	,707	,141			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir	Kız	25	2,08	1,115	,223	-,478	48	,635
	Erkek	25	2,20	,577	,115			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.	Kız	25	3,16	1,214	,243	,25	48	,800
	Erkek	25	3,08	,997	,199			
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan yapılması, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır	Kız	25	2,00	,913	,183	-1,549	48	,128
	Erkek	25	2,40	,913	,183			
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğretmenler dersi daha istekli anlatır	Kız	25	1,88	1,092	,218	-1,390	48	,171
	Erkek	25	2,28	,936	,187			

“Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt problemine yönelik elde edilen bulguların T testi analizine göre tüm ifadelerde kadın ve erkek öğretmenlerin cevapları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Ek 7: “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” amacına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu anlamsız olanlar.

Tek Yönlü Anova Sonuçları

İfade	<i>f, X ve SS değerleri</i>				<i>Anova Sonuçları</i>					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>		<i>KT</i>	<i>sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermemektedir.	1-5 yıl	7	2,50	1,73	Gruplar arası	,376	4	,094	,062	,993
	6-10 yıl	17	2,50	1,23	Grup içi	68,044	45	1,512		
	11-15 yıl	18	2,71	0,95	Toplam	68,420	49			
	16-20 yıl	15	2,63	1,19						
	20 yıl ve üzeri	43	2,48	1,23						
	Toplam	50	2,54	1,18						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ödev takibi daha kolaydır	1-5 yıl	7	2,25	1,50	Gruplar arası	2,748	4	,687	,590	,671
	6-10 yıl	17	3,17	1,33	Grup içi	52,372	45	1,164		
	11-15 yıl	18	2,71	0,95	Toplam	55,120	49			
	16-20 yıl	15	2,50	0,76						
	20 yıl ve üzeri	43	2,84	1,07						
	Toplam	50	2,76	1,06						
Uzaktan eğitimle	1-5 yıl	7	4,50	0,58	Gruplar	7,323	4	1,831	1,191	,328

sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmek zordur.	6-10 yıl	17	2,83	1,33	Grup içi	69,177	45	1,537		
	11-15 yıl	18	3,29	1,60	Toplam	76,500	49			
	16-20 yıl	15	3,13	1,25						
	20 yıl ve üzeri	43	3,28	1,17						
	Toplam	50	3,30	1,25						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.	1-5 yıl	7	2,50	1,29	Gruplar arası	5,592	4	1,398	1,464	,229
	6-10 yıl	17	3,67	0,82	Grup içi	42,988	45	,955		
	11-15 yıl	18	2,57	0,79	Toplam	48,580	49			
	16-20 yıl	15	2,75	0,89						
	20 yıl ve üzeri	43	2,68	1,03						
	Toplam	50	2,78	1,00						
Öğretmen uzaktan sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerime geri dönüt verebilirim.	1-5 yıl	7	2,50	1,73	Gruplar arası	5,651	4	1,413	1,936	,121
	6-10 yıl	17	4,00	0,00	Grup içi	32,829	45	,730		
	11-15 yıl	18	3,43	1,13	Toplam	38,480	49			
	16-20 yıl	15	3,63	0,74						
	20 yıl ve üzeri	43	3,48	0,71						
	Toplam	50	3,48	0,89						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ölçme-değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.	1-5 yıl	7	3,75	1,26	Gruplar arası	6,628	4	1,657	1,517	,213
	6-10 yıl	17	2,83	1,33	Grup içi	49,152	45	1,092		
	11-15 yıl	18	3,71	0,95	Toplam	55,780	49			
	16-20 yıl	15	3,25	1,39						
	20 yıl ve üzeri	43	3,88	0,83						
	Toplam	50	3,62	1,07						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.	1-5 yıl	7	2,00	0,82	Gruplar arası	,587	4	,147	,225	,923
	6-10 yıl	17	2,33	1,03	Grup içi	29,333	45	,652		
	11-15 yıl	18	2,00	0,82	Toplam	29,920	49			
	16-20 yıl	15	2,00	1,07						
	20 yıl ve üzeri	43	2,00	0,65						
	Toplam	50	2,04	0,78						
Yüz yüze sosyal bilgiler dersini, uzaktan sosyal bilgiler dersine tercih ederim	1-5 yıl	7	3,75	1,89	Gruplar arası	6,662	4	1,665	1,513	,214
	6-10 yıl	17	4,33	0,82	Grup içi	49,518	45	1,100		
	11-15 yıl	18	5,00	0,00	Toplam	56,180	49			
	16-20 yıl	15	4,88	0,35						
	20 yıl ve üzeri	43	4,24	1,20						
	Toplam	50	4,42	1,07						
Uzaktan eğitim, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır	1-5 yıl	7	1,75	0,50	Gruplar arası	2,685	4	,671	1,268	,297
	6-10 yıl	17	2,67	1,21	Grup içi	23,815	45	,529		
	11-15 yıl	18	2,14	0,90	Toplam	26,500	49			
	16-20 yıl	15	2,13	0,64						
	20 yıl ve üzeri	43	2,00	0,58						
	Toplam	50	2,10	0,74						
Yüz yüze sosyal bilgiler dersi uzaktan derse göre daha eğlencelidir	1-5 yıl	7	4,00	1,41	Gruplar arası	5,506	4	1,376	1,198	,325
	6-10 yıl	17	4,00	1,27	Grup içi	51,714	45	1,149		
	11-15 yıl	18	4,57	1,13	Toplam	57,220	49			
	16-20 yıl	15	5,00	0,00						
	20 yıl ve üzeri	43	4,20	1,12						
	Toplam	50	4,34	1,08						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, dikkat çabuk dağılır	1-5 yıl	7	3,75	1,26	Gruplar arası	3,586	4	,897	,889	,478
	6-10 yıl	17	3,50	1,64	Grup içi	45,394	45	1,009		
	11-15 yıl	18	4,29	0,95	Toplam	48,980	49			
	16-20 yıl	15	4,38	0,52						
	20 yıl ve üzeri	43	3,92	0,91						
	Toplam	50	3,98	1,00						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler	1-5 yıl	7	4,25	0,50	Gruplar arası	,798	4	,199	,218	,927
	6-10 yıl	17	4,00	1,10	Grup içi	41,122	45	,914		

dersinde, derse katılım daha azdır	11-15 yıl	18	3,86	1,46	Toplam	41,920	49			
	16-20 yıl	15	4,13	0,35						
	20 yıl ve üzeri	43	3,88	0,93						
	Toplam	50	3,96	0,93						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin sosyalleşme imkanları daha sınırlıdır	1-5 yıl	7	4,25	0,50	Gruplar arası	2,538	4	,634	1,344	,268
	6-10 yıl	17	4,00	1,27	Grup içi	21,242	45	,472		
	11-15 yıl	18	4,86	0,38	Toplam	23,780	49			
	16-20 yıl	15	4,38	0,74						
	20 yıl ve üzeri	43	4,36	0,57						
	Toplam	50	4,38	0,70						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, materyal kullanmak daha zordur	1-5 yıl	7	3,50	1,29	Gruplar arası	3,972	4	,993	,768	,552
	6-10 yıl	17	2,67	1,86	Grup içi	58,208	45	1,294		
	11-15 yıl	18	3,43	0,54	Toplam	62,180	49			
	16-20 yıl	15	3,50	1,07						
	20 yıl ve üzeri	43	3,56	1,04						
	Toplam	50	3,42	1,13						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur	1-5 yıl	7	2,50	1,73	Gruplar arası	4,537	4	1,134	,949	,445
	6-10 yıl	17	2,17	1,47	Grup içi	53,783	45	1,195		
	11-15 yıl	18	2,43	0,79	Toplam	58,320	49			
	16-20 yıl	15	2,13	0,99						
	20 yıl ve üzeri	43	2,84	0,99						
	Toplam	50	2,56	1,09						
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan verilmesi, zamanda esneklik sağlar	1-5 yıl	7	3,00	1,83	Gruplar arası	1,091	4	,273	,227	,922
	6-10 yıl	17	3,50	1,23	Grup içi	54,129	45	1,203		
	11-15 yıl	18	3,57	0,79	Toplam	55,220	49			
	16-20 yıl	15	3,38	1,19						
	20 yıl ve üzeri	43	3,28	0,98						
	Toplam	50	3,34	1,06						
Yüz yüze sosyal bilgiler dersi, öğretmenlik tecrübesi kazanma adına uzaktan eğitime göre daha etkilidir.	1-5 yıl	7	4,50	0,58	Gruplar arası	1,591	4	,398	,311	,869
	6-10 yıl	17	4,00	1,55	Grup içi	57,629	45	1,281		
	11-15 yıl	18	4,43	1,13	Toplam	59,220	49			
	16-20 yıl	15	4,63	0,52						
	20 yıl ve üzeri	43	4,28	1,21						
	Toplam	50	4,34	1,10						
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.	1-5 yıl	7	3,25	1,50	Gruplar arası	6,945	4	1,736	1,378	,257
	6-10 yıl	17	2,83	1,33	Grup içi	56,675	45	1,259		
	11-15 yıl	18	4,14	0,90	Toplam	63,620	49			
	16-20 yıl	15	3,13	0,84						
	20 yıl ve üzeri	43	3,16	1,14						
	Toplam	50	3,26	1,14						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.	1-5 yıl	7	4,25	0,50	Gruplar arası	2,357	4	,589	1,197	,325
	6-10 yıl	17	4,33	0,52	Grup içi	22,143	45	,492		
	11-15 yıl	18	4,00	0,58	Toplam	24,500	49			
	16-20 yıl	15	3,75	0,89						
	20 yıl ve üzeri	43	3,76	0,72						
	Toplam	50	3,90	0,71						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.	1-5 yıl	7	3,25	1,50	Gruplar arası	6,542	4	1,636	1,396	,251
	6-10 yıl	17	2,33	1,37	Grup içi	52,738	45	1,172		
	11-15 yıl	18	3,43	0,98	Toplam	59,280	49			
	16-20 yıl	15	2,75	0,89						
	20 yıl ve üzeri	43	3,32	1,03						
	Toplam	50	3,12	1,10						
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan yapılması,	1-5 yıl	7	2,00	0,82	Gruplar arası	2,107	4	,527	,594	,669
	6-10 yıl	17	2,67	1,51	Grup içi	39,893	45	,887		
	11-15 yıl	18	2,00	0,82	Toplam	42,000	49			

öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır	16-20 yıl	15	2,00	0,54						
	20 yıl ve üzeri	43	2,24	0,93						
	Toplam	50	2,20	0,93						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğretmenler dersi daha istekli anlatır	1-5 yıl	7	1,50	0,58	Gruplar arası	2,488	4	,622	,569	,686
	6-10 yıl	17	2,50	1,38	Grup içi	49,192	45	1,093		
	11-15 yıl	18	2,14	1,07	Toplam	51,680	49			
	16-20 yıl	15	2,13	1,13						
	20 yıl ve üzeri	43	2,04	0,98						
	Toplam	50	2,08	1,03						

EK-8 “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri bilgisayar kullanma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” amacına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu sonucu istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmayan ifadeler

“Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri bilgisayar kullanma düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” alt amacına ilişkin öğrenci görüşlerinin istatistiksel dağılımları ve Anova sonuçları

İfade	<i>f, X ve SS değerleri</i>				<i>Anova Sonuçları</i>					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>		<i>KT</i>	<i>sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermemektedir.	Düşük	3	3,67	1,53	Gruplar arası	5,309	3	1,770	1,290	,289
	Orta	24	2,50	1,14	Grup içi	63,111	46	1,372		
	İyi	18	2,56	1,15	Toplam	68,420	49			
	Çok iyi	5	2,00	1,23						
	Toplam	50	2,54	1,18						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ödev takibi daha kolaydır	Düşük	3	3,00	1,73	Gruplar arası	,251	3	,084	,070	,976
	Orta	24	2,71	0,96	Grup içi	54,869	46	1,193		
	İyi	18	2,78	1,22	Toplam	55,120	49			
	Çok iyi	5	2,80	0,84						
	Toplam	50	2,76	1,06						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmek zordur.	Düşük	3	3,67	1,53	Gruplar arası	7,422	3	2,474	1,648	,191
	Orta	24	3,50	1,18	Grup içi	69,078	46	1,502		
	İyi	18	3,28	1,36	Toplam	76,500	49			
	Çok iyi	5	2,20	0,45						
	Toplam	50	3,30	1,25						
Öğretmen uzaktan sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerime geri dönüt verebilirim.	Düşük	3	3,00	1,73	Gruplar arası	2,077	3	,692	,875	,461
	Orta	24	3,46	0,72	Grup içi	36,403	46	,791		
	İyi	18	3,44	0,98	Toplam	38,480	49			
	Çok iyi	5	4,00	0,71						
	Toplam	50	3,48	0,89						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.	Düşük	3	1,33	0,58	Gruplar arası	3,720	3	1,240	2,177	,104
	Orta	24	1,92	0,58	Grup içi	26,200	46	,570		
	İyi	18	2,17	0,99	Toplam	29,920	49			
	Çok iyi	5	2,60	0,55						
	Toplam	50	2,04	0,78						

Yüz yüze sosyal bilgiler dersini, uzaktan sosyal bilgiler dersine tercih ederim	Düşük	3	5,00	0,00	Gruplar arası	1,355	3	,452	,379	,769
	Orta	24	4,38	1,01	Grup içi	54,825	46	1,192		
	İyi	18	4,33	1,33	Toplam	56,180	49			
	Çok iyi	5	4,60	0,55						
	Toplam	50	4,42	1,07						
Yüz yüze sosyal bilgiler dersi uzaktan derse göre daha eğlencelidir	Düşük	3	5,00	0,00	Gruplar arası	1,476	3	,492	,406	,749
	Orta	24	4,33	1,01	Grup içi	55,744	46	1,212		
	İyi	18	4,28	1,23	Toplam	57,220	49			
	Çok iyi	5	4,20	1,30						
	Toplam	50	4,34	1,08						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, dikkat çabuk dağılır	Düşük	3	5,00	0,00	Gruplar arası	5,447	3	1,816	1,918	,140
	Orta	24	4,08	0,78	Grup içi	43,533	46	,946		
	İyi	18	3,83	1,15	Toplam	48,980	49			
	Çok iyi	5	3,40	1,34						
	Toplam	50	3,98	1,00						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, derse katılım daha azdır	Düşük	3	4,33	0,58	Gruplar arası	,884	3	,295	,330	,803
	Orta	24	3,88	0,99	Grup içi	41,036	46	,892		
	İyi	18	3,94	1,00	Toplam	41,920	49			
	Çok iyi	5	4,20	0,45						
	Toplam	50	3,96	0,93						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin sosyalleşme imkanları daha sınırlıdır	Düşük	3	5,00	0,00	Gruplar arası	2,869	3	,956	2,104	,113
	Orta	24	4,42	0,58	Grup içi	20,911	46	,455		
	İyi	18	4,39	0,78	Toplam	23,780	49			
	Çok iyi	5	3,80	0,84						
	Toplam	50	4,38	0,70						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, materyal kullanmak daha zordur	Düşük	3	4,33	0,58	Gruplar arası	6,588	3	2,196	1,817	,157
	Orta	24	3,63	0,92	Grup içi	55,592	46	1,209		
	İyi	18	3,17	1,30	Toplam	62,180	49			
	Çok iyi	5	2,80	1,30						
	Toplam	50	3,42	1,13						
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan verilmesi, zamanda esneklik sağlar	Düşük	3	4,67	0,58	Gruplar arası	7,476	3	2,492	2,401	,080
	Orta	24	3,25	0,99	Grup içi	47,744	46	1,038		
	İyi	18	3,11	1,18	Toplam	55,220	49			
	Çok iyi	5	3,80	0,45						
	Toplam	50	3,34	1,06						
Yüz yüze sosyal bilgiler dersi, öğretmenlik tecrübesi kazanma adına uzaktan eğitime göre daha etkilidir.	Düşük	3	5,00	0,00	Gruplar arası	2,851	3	,950	,775	,514
	Orta	24	4,21	1,22	Grup içi	56,369	46	1,225		
	İyi	18	4,28	1,13	Toplam	59,220	49			
	Çok iyi	5	4,80	0,45						
	Toplam	50	4,34	1,10						
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan yapılması, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır	Düşük	3	1,67	0,58	Gruplar arası	2,231	3	,744	,860	,469
	Orta	24	2,29	1,00	Grup içi	39,769	46	,865		
	İyi	18	2,06	0,87	Toplam	42,000	49			
	Çok iyi	5	2,60	0,89						
	Toplam	50	2,20	0,93						
Uzaktan eğitimle sosyal	Düşük	3	1,00	0,00	Gruplar	6,647	3	2,216	2,263	,094

bilgiler dersinde, öğretmenler dersi daha istekli anlatır	Orta	24	1,92	1,02	Grup içi	45,033	46	,979
	İyi	18	2,33	1,03	Toplam	51,680	49	
	Çok iyi	5	2,60	0,89				
	Toplam	50	2,08	1,03				

EK-9 “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri günlük ortalama kaç saat internet ve bilgisayar kullandığına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” amacına ilişkin yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmayan ifadeler

İfade	f, X ve SS değerleri				Anova Sonuçları					
	Grup	N	X	SS		KT	sd	KO	F	p
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermemektedir.	3 saate kadar	44	2,55	1,19	Gruplar arası	,311	2	,155	,107	,898
	3-6 saat	5	2,60	1,34	Grup içi	68,109	47	1,449		
	6-10 saat	1	2,00	0.00	Toplam	68,420	49			
	Toplam	50	2,54	1,18						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ödev takibi daha kolaydır	3 saate kadar	44	2,73	1,04	Gruplar arası	,393	2	,196	,169	,845
	3-6 saat	5	3,00	1,41	Grup içi	54,727	47	1,164		
	6-10 saat	1	3,00	0.00	Toplam	55,120	49			
	Toplam	50	2,76	1,06						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmek zordur.	3 saate kadar	44	3,27	1,30	Gruplar arası	,573	2	,286	,177	,838
	3-6 saat	5	3,60	0,89	Grup içi	75,927	47	1,615		
	6-10 saat	1	3,00	0.00	Toplam	76,500	49			
	Toplam	50	3,30	1,25						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.	3 saate kadar	44	2,75	0,97	Gruplar arası	1,530	2	,765	,764	,471
	3-6 saat	5	2,80	1,30	Grup içi	47,050	47	1,001		
	6-10 saat	1	4,00	0.00	Toplam	48,580	49			
	Toplam	50	2,78	1,00						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.	3 saate kadar	44	2,84	1,22	Gruplar arası	,594	2	,297	,209	,812
	3-6 saat	5	3,20	0,84	Grup içi	66,686	47	1,419		
	6-10 saat	1	3,00	0.00	Toplam	67,280	49			
	Toplam	50	2,88	1,17						
Öğretmen uzaktan sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerime geri dönüt verebilirim.	3 saate kadar	44	3,50	0,90	Gruplar arası	,280	2	,140	,172	,842
	3-6 saat	5	3,40	0,89	Grup içi	38,200	47	,813		
	6-10 saat	1	3,00	0.00	Toplam	38,480	49			
	Toplam	50	3,48	0,89						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ölçme-değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.	3 saate kadar	44	3,68	1,05	Gruplar arası	1,435	2	,717	,620	,542
	3-6 saat	5	3,20	1,30	Grup içi	54,345	47	1,156		
	6-10 saat	1	3,00	0.00	Toplam	55,780	49			
	Toplam	50	3,62	1,07						

Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.	3 saate kadar	44	2,25	0,89	Gruplar arası	,870	2	,435	,564	,573
	3-6 saat	5	2,00	0,71	Grup içi	36,250	47	,771		
	6-10 saat	1	3,00	0,00	Toplam	37,120	49			
	Toplam	50	2,24	0,87						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.	3 saate kadar	44	2,00	0,81	Gruplar arası	1,120	2	,560	,914	,408
	3-6 saat	5	2,20	0,45	Grup içi	28,800	47	,613		
	6-10 saat	1	3,00	0,00	Toplam	29,920	49			
	Toplam	50	2,04	0,78						
Yüz yüze sosyal bilgiler dersini, uzaktan sosyal bilgiler dersine tercih ederim	3 saate kadar	44	4,41	1,13	Gruplar arası	,344	2	,172	,145	,866
	3-6 saat	5	4,60	0,55	Grup içi	55,836	47	1,188		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	56,180	49			
	Toplam	50	4,42	1,07						
Uzaktan eğitim, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır	3 saate kadar	44	2,05	0,75	Gruplar arası	1,391	2	,695	1,302	,282
	3-6 saat	5	2,40	0,55	Grup içi	25,109	47	,534		
	6-10 saat	1	3,00	0,00	Toplam	26,500	49			
	Toplam	50	2,10	0,74						
Yüz yüze sosyal bilgiler dersi uzaktan derse göre daha eğlencelidir	3 saate kadar	44	4,34	1,12	Gruplar arası	,134	2	,067	,055	,947
	3-6 saat	5	4,40	0,89	Grup içi	57,086	47	1,215		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	57,220	49			
	Toplam	50	4,34	1,08						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, dikkat çabuk dağılır	3 saate kadar	44	3,98	1,00	Gruplar arası	,003	2	,001	,001	,999
	3-6 saat	5	4,00	1,23	Grup içi	48,977	47	1,042		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	48,980	49			
	Toplam	50	3,98	1,00						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, derse katılım daha azdır	3 saate kadar	44	3,93	0,90	Gruplar arası	,325	2	,162	,183	,833
	3-6 saat	5	4,20	1,30	Grup içi	41,595	47	,885		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	41,920	49			
	Toplam	50	3,96	0,93						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin sosyalleşme imkanları daha sınırlıdır	3 saate kadar	44	4,39	0,72	Gruplar arası	,148	2	,074	,147	,863
	3-6 saat	5	4,40	0,55	Grup içi	23,632	47	,503		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	23,780	49			
	Toplam	50	4,38	0,70						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, materyal kullanmak daha zordur	3 saate kadar	44	3,45	1,09	Gruplar arası	,471	2	,235	,179	,836
	3-6 saat	5	3,20	1,64	Grup içi	61,709	47	1,313		
	6-10 saat	1	3,00	0,00	Toplam	62,180	49			
	Toplam	50	3,42	1,13						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur	3 saate kadar	44	2,59	1,13	Gruplar arası	,484	2	,242	,197	,822
	3-6 saat	5	2,40	0,89	Grup içi	57,836	47	1,231		
	6-10 saat	1	2,00	0,00	Toplam	58,320	49			
	Toplam	50	2,56	1,09						
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan verilmesi, zamanda esneklik sağlar	3 saate kadar	44	3,41	1,06	Gruplar arası	3,384	2	1,692	1,534	,226
	3-6 saat	5	2,60	0,89	Grup içi	51,836	47	1,103		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	55,220	49			
	Toplam	50	3,34	1,06						

Yüz yüze sosyal bilgiler dersi, öğretmenlik tecrübesi kazanma adına uzaktan eğitime göre daha etkilidir.	3 saate kadar	44	4,43	1,04	Gruplar arası	3,225	2	1,612	1,353	,268
	3-6 saat	5	3,60	1,52	Grup içi	55,995	47	1,191		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	59,220	49			
	Toplam	50	4,34	1,10						
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerinden faydalanmama engeldir.	3 saate kadar	44	3,25	1,16	Gruplar arası	,570	2	,285	,212	,809
	3-6 saat	5	3,20	1,10	Grup içi	63,050	47	1,341		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	63,620	49			
	Toplam	50	3,26	1,14						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.	3 saate kadar	44	3,89	0,75	Gruplar arası	,068	2	,034	,066	,937
	3-6 saat	5	4,00	0,00	Grup içi	24,432	47	,520		
	6-10 saat	1	4,00	0,00	Toplam	24,500	49			
	Toplam	50	3,90	0,71						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir	3 saate kadar	44	2,07	0,87	Gruplar arası	2,025	2	1,012	1,322	,276
	3-6 saat	5	2,60	0,89	Grup içi	35,995	47	,766		
	6-10 saat	1	3,00	0,00	Toplam	38,020	49			
	Toplam	50	2,14	0,88						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.	3 saate kadar	44	3,14	1,13	Gruplar arası	,098	2	,049	,039	,962
	3-6 saat	5	3,00	1,00	Grup içi	59,182	47	1,259		
	6-10 saat	1	3,00	0,00	Toplam	59,280	49			
	Toplam	50	3,12	1,10						
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğretmenler dersi daha istekli anlatır	3 saate kadar	44	2,07	1,07	Gruplar arası	,085	2	,042	,039	,962
	3-6 saat	5	2,20	0,84	Grup içi	51,595	47	1,098		
	6-10 saat	1	2,00	0,00	Toplam	51,680	49			
	Toplam	50	2,08	1,03						

EK-10-a: Mesleki kıdem durumu değişkenine göre, “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” ifadesine ilişkin öğrencilerin algıları arasındaki farkın kaynağı için yapılan Post-hoc Tukey testi sonuçları

Bağımlı değişken	(I) Kıdemler	(J) Kıdemler	Ortalamalar arası fark (I-J)	Std. Hata	p
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.	1-5 Yıl	6-10 Yıl	1,583	,711	,189
		11-15 Yıl	-,179	,691	,999
		16-20Yıl	,000	,675	1,000
		20Yıl ve Üzeri	,410	,593	,957
	6-10 Yıl	1-5 Yıl	-1,583	,711	,189
		11-15 Yıl	-1,762*	,613	,046
		16-20Yıl	-1,583	,595	,076
		20Yıl ve Üzeri	-1,173	,501	,151
	11-15 Yıl	1-5 Yıl	,179	,691	,999
		6-10 Yıl	1,762*	,613	,046

Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.	16-20Yıl	16-20Yıl	,179	,570	,998
		20Yıl ve Üzeri	,589	,471	,723
		1-5 Yıl	,000	,675	1,000
		6-10 Yıl	1,583	,595	,076
	20Yıl ve Üzeri	11-15 Yıl	-,179	,570	,998
		20Yıl ve Üzeri	,410	,448	,889
		1-5 Yıl	-,410	,593	,957
		6-10 Yıl	1,173	,501	,151
	1-5 Yıl	11-15 Yıl	-,589	,471	,723
		16-20Yıl	-,410	,448	,889
		6-10 Yıl	-,667	,518	,700
		11-15 Yıl	,214	,503	,993
	6-10 Yıl	16-20Yıl	,125	,491	,999
		20Yıl ve Üzeri	,580	,432	,667
		1-5 Yıl	,667	,518	,700
		11-15 Yıl	,881	,446	,295
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir	11-15 Yıl	16-20Yıl	,792	,433	,371
		20Yıl ve Üzeri	1,247*	,365	,011
		1-5 Yıl	-,214	,503	,993
		6-10 Yıl	-,881	,446	,295
	16-20Yıl	16-20Yıl	-,089	,415	1,000
		20Yıl ve Üzeri	,366	,343	,823
		1-5 Yıl	-,125	,491	,999
		6-10 Yıl	-,792	,433	,371
	20Yıl ve Üzeri	11-15 Yıl	,089	,415	1,000
		20Yıl ve Üzeri	,455	,326	,633
		1-5 Yıl	-,580	,432	,667
		6-10 Yıl	-1,247*	,365	,011
	1-5 Yıl	11-15 Yıl	-,366	,343	,823
		16-20Yıl	-,455	,326	,633
		6-10 Yıl	-1,667*	,523	,021
		11-15 Yıl	-,643	,508	,713
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir	6-10 Yıl	16-20Yıl	-,625	,496	,717
		20Yıl ve Üzeri	-,500	,437	,782
		1-5 Yıl	1,667*	,523	,021
		11-15 Yıl	1,024	,451	,174
	11-15 Yıl	16-20Yıl	1,042	,438	,140
		20Yıl ve Üzeri	1,167*	,368	,022
		1-5 Yıl	,643	,508	,713
		6-10 Yıl	-1,024	,451	,174
	16-20Yıl	16-20Yıl	,018	,420	1,000
		20Yıl ve Üzeri	,143	,347	,994
		1-5 Yıl	,625	,496	,717
		6-10 Yıl	-1,042	,438	,140
	20Yıl ve Üzeri	11-15 Yıl	-,018	,420	1,000
		20Yıl ve Üzeri	,125	,329	,995
		1-5 Yıl	,500	,437	,782
		6-10 Yıl	-1,167*	,368	,022
	11-15 Yıl	11-15 Yıl	-,143	,347	,994
		16-20Yıl	-,125	,329	,995

EK-10-b: Bilgisayar kullanma düzeyi değişkenine göre, “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri bilgisayar kullanma düzeyi

değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” ifadesine ilişkin öğrencilerin algıları arasındaki farkın kaynağı için yapılan Post-hoc Tukey testi sonuçları

Tukey Post Hoc testi sonuçları

Bağımlı değişken	(I) Bilgisayar Düzeyi	(J) Bilgisayar Düzeyi	Ortalamalar arası fark (I-J)	Std. Hata	p
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.	Düşük	Orta	,000	,525	1,000
		İyi	-,778	,534	,472
		Çok iyi	-1,667	,626	,050
	Orta	Düşük	,000	,525	1,000
		İyi	-,778*	,267	,027
		Çok iyi	-1,667*	,421	,001
	İyi	Düşük	,778	,534	,472
		Orta	,778*	,267	,027
		Çok iyi	-,889	,433	,184
	Çok iyi	Düşük	1,667	,626	,050
		Orta	1,667*	,421	,001
		İyi	,889	,433	,184
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.	Düşük	Orta	,417	,674	,539
		İyi	1,167	,686	,096
		Çok iyi	1,667*	,803	,044
	Orta	Düşük	-,417	,674	,539
		İyi	,750*	,343	,034
		Çok iyi	1,250*	,541	,025
	İyi	Düşük	-1,167	,686	,096
		Orta	-,750*	,343	,034
		Çok iyi	,500	,556	,373
	Çok iyi	Düşük	-1,667*	,803	,044
		Orta	-1,250*	,541	,025
		İyi	-,500	,556	,373
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ölçme-değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.	Düşük	Orta	,500	,593	,833
		İyi	,722	,603	,632
		Çok iyi	2,133*	,707	,021
	Orta	Düşük	-,500	,593	,833
		İyi	,222	,302	,882
		Çok iyi	1,633*	,476	,007
	İyi	Düşük	-,722	,603	,632
		Orta	-,222	,302	,882
		Çok iyi	1,411*	,489	,029
	Çok iyi	Düşük	-2,133*	,707	,021
		Orta	-1,633*	,476	,007
		İyi	-1,411*	,489	,029
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.	Düşük	Orta	-,708	,502	,165
		İyi	-1,167*	,511	,027
		Çok iyi	-1,467*	,599	,018
	Orta	Düşük	,708	,502	,165
		İyi	-,458	,256	,080
		Çok iyi	-,758	,403	,066
	İyi	Düşük	1,167*	,511	,027
		Orta	,458	,256	,080
		Çok iyi	-,300	,414	,473
	Çok iyi	Düşük	1,467*	,599	,018
		Orta	,758	,403	,066
		İyi	,300	,414	,473
Uzaktan eğitim,	Düşük	Orta	-1,000	,388	,062

öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır		İyi	-1,167*	,395	,025
		Çok iyi	-2,000*	,463	,000
		Düşük	1,000	,388	,062
	Orta	İyi	-,167	,198	,834
		Çok iyi	-1,000*	,312	,013
		Düşük	1,167*	,395	,025
	İyi	Orta	,167	,198	,834
		Çok iyi	-,833	,321	,058
		Düşük	2,000*	,463	,000
	Çok iyi	Orta	1,000*	,312	,013
		İyi	,833	,321	,058
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur	Düşük	Orta	,750	,591	,587
		İyi	1,444	,602	,091
		Çok iyi	2,267*	,705	,012
	Orta	Düşük	-,750	,591	,587
		İyi	,694	,301	,111
		Çok iyi	1,517*	,474	,013
	İyi	Düşük	-1,444	,602	,091
		Orta	-,694	,301	,111
		Çok iyi	,822	,488	,343
	Çok iyi	Düşük	-2,267*	,705	,012
		Orta	-1,517*	,474	,013
		İyi	-,822	,488	,343
Sosyal bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.	Düşük	Orta	1,208	,658	,270
		İyi	1,833*	,670	,042
		Çok iyi	1,667	,785	,161
	Orta	Düşük	-1,208	,658	,270
		İyi	,625	,335	,257
		Çok iyi	,458	,528	,821
	İyi	Düşük	-1,833*	,670	,042
		Orta	-,625	,335	,257
		Çok iyi	-,167	,543	,990
	Çok iyi	Düşük	-1,667	,785	,161
		Orta	-,458	,528	,821
		İyi	,167	,543	,990
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.	Düşük	Orta	1,458*	,362	,001
		İyi	,944	,369	,064
		Çok iyi	,600	,432	,513
	Orta	Düşük	-1,458*	,362	,001
		İyi	-,514*	,184	,037
		Çok iyi	-,858*	,291	,025
	İyi	Düşük	-,944	,369	,064
		Orta	,514*	,184	,037
		Çok iyi	-,344	,299	,660
	Çok iyi	Düşük	-,600	,432	,513
		Orta	,858*	,291	,025
		İyi	,344	,299	,660
Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir	Düşük	Orta	-,542	,499	,283
		İyi	-1,111*	,508	,034
		Çok iyi	-1,467*	,595	,017
	Orta	Düşük	,542	,499	,283
		İyi	-,569*	,254	,030
		Çok iyi	-,925*	,401	,025
	İyi	Düşük	1,111*	,508	,034
		Orta	,569*	,254	,030
		Çok iyi	-,356	,412	,392
	Çok iyi	Düşük	1,467*	,595	,017
		Orta	,925*	,401	,025
		İyi	,356	,412	,392

Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.	Düşük	Orta	,125	,611	,997
		İyi	,889	,622	,488
		Çok iyi	1,667	,728	,116
	Orta	Düşük	-,125	,611	,997
		İyi	,764	,311	,081
		Çok iyi	1,542*	,490	,015
	İyi	Düşük	-,889	,622	,488
		Orta	-,764	,311	,081
		Çok iyi	,778	,504	,421
	Çok iyi	Düşük	-1,667	,728	,116
		Orta	-1,542*	,490	,015
		İyi	-,778	,504	,421

EK-10-c: günlük ortalama internet ve bilgisayar kullanma süresi değişkenine göre, “Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi hakkında öğretmen görüşleri günlük ortalama internet ve bilgisayar kullanma süresi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” ifadesine ilişkin öğrencilerin algıları arasındaki farkın kaynağı için yapılan Post-hoc Tamhane testi sonuçları

Tamhane Post Hoc testi sonuçları

(I) Günlük süre	(J) Günlük süre	Ortalamlar arası fark (I-J)	Std. Hata	p
3 saate kadar	3-6 saat	-1,130*	,414	,009
	6-10 saat	-,430	,634	,501
3-6 saat	3 saate kadar	1,130*	,414	,009
	6-10 saat	,700	,733	,345
6-10 saat	3 saate kadar	,430	,634	,501
	3-6 saat	-,700	,733	,345

Ek 2. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 25.05.2022-71930

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
Bilim Etik Kurulu
Sosyal Bilimler Etik Kurulu

Sayı :E-30640013-108.01-71930
Konu : etik kurul başvurusu

25.05.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA
Sayın Doç.Dr. Ersin TOPÇU
Öğretim Üyesi

İlgi : 09.05.2022 tarihli ve 69863 sayılı yazı.

"Öğretmenlik uygulaması sürecinde uzaktan eğitimle sosyal bilgiler öğretmenlik uygulaması hakkında akademisyen, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi" adlı araştırmanın Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafından bilimsel araştırma etiği yönünden incelendi ve değerlendirildi. Konu ile ilgili kurul görüşü ektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Doç.Dr. Songül KEÇECİ KURT
Etik Kurul Başkanı

Ek:

- 1- Başvuru Değerlendirme (1 Sayfa)
- 2- Semirhan MUŞLU etik kurul başvurusu (19 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSA4YE9UCC Pin Kodu :23672

Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5544&eD=BSA4YE9UCC&eS=71930>

Adres: Akbük Mah. Muhsin Yancoğlu Cad. No:7 Merkez/Amasya
Telefon:2600060 Faks:2600059
e-Posta:genelsekretarlik@amasya.edu.tr Web:<http://www.amasya.edu.tr/idari/etik-kurul/bilim-etik-kurulu.aspx>
Kep Adresi:amasyauniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Fatih CAN
Unvanı: Etik Kurul Üyesi
Tel No: 5425299839

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 3. Amasya Valiliği Araştırma İzni

T.C.
AMASYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-47613789-44-53488849
Konu : Araştırma, Anket İzni

06.07.2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Amasya Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 13/06/2022 tarih ve E-47526769-302.08.01-74542 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığı'nun 21/01/2020 tarihli ve 1563890 (2020/2) Sayılı Genelgesi.

İlgi yazı (a) ile; Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 208006010 nolu öğrencisi Semirhan MUŞLU tarafından uygulanması planlanan "*Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Öğretmenlik Uygulaması Hakkında Akademisyen, Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi*" konulu tez çalışması kapsamında, Doç. Dr. Ersin TOPÇU'nun danışmanlığında, Müdürlüğümüze bağlı ilimiz genelinde bulunan resmi/özel ortaokullarda görevli sosyal bilgiler öğretmenlerine, <https://docs.google.com/forms/d/1Wz1Hh0XC1hoShfw5ipC2uF3ALWEf12G6Q7u6aWu9Muc/edit?hl=tr> adresinde belirtilen online olarak yapılacak anketi uygulayabilmek için izin talep edilmektedir.

Bu bağlamda; söz konusu talebin, ilgi (b) 21/01/2020 tarihli ve 1563890 (2020/2) sayılı Genelge (Araştırma Uygulama İzinleri) de belirtilen hususlar doğrultusunda ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve insan hakları alanındaki uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun ile yürürlükte olan tüm yasal düzenlemeler ve politika belgelerine uygun, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere, derslerin aksatılmaması ve gönüllülük esasına göre araştırma yapılması, araştırma ile ilgili sonuç raporlarını çalışmanın bitiş tarihinden itibaren 30 (otuz) gün içinde izin alınan kuruma ulaştırılması, uygulama sırasında da mütürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının kullanılması Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Ohurlarınıza arz ederim.

Alpaslan KANAR
Müdür a.
İl Milli Eğitim Şube Müdürü

OLUR
06.07.2022
Mehmet TÜRKMEN
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü

Ekler:

- 1- İlgi (a) Yazı ve Ekleri (39 Sayfa)
- 2- (2020/2) Sayılı Genelge (3 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Hıncıpaşa Mah. İstasyon Cad. No: 72 Merkez/AMASYA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ekys>

Telefon No : (0358) 212 29 93/2041

E-Posta : argu05@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Ahmet D.DURMUŞ

Unvan : Memur

İnternet Adresi:

Faks: (0358) 218 50 31

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 28ed-5104-3d79-9da7-38b7 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 4. Amasya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

Amasya Üni Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 08.07.2022-79896

T.C.
AMASYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-47613789-44-53525476
Konu : Araştırma, Anket İzni Hk.

07.07.2022

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

- İlgi : a) Amasya Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 13/06/2022 tarih ve E-47526769-302.08.01-74542 sayılı yazısı.
b) Valilik Makamının 06.07.2022 tarih ve E-47613789-44-53488849 sayılı Onayı.

Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı 208006010 nolu öğrencisi Semirhan MUŞLU tarafından uygulanması planlanan "*Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Öğretmenlik Uygulaması Hakkında Akademisyen, Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi*" konulu tez çalışması kapsamında, Doç. Dr. Ersin TOPÇU'nun danışmanlığında, Müdürlüğümüze bağlı İlimiz genelinde bulunan resmi/özel ortaokullarda görevli sosyal bilgiler öğretmenlerine,
<https://docs.google.com/forms/d/1Wz1Hh0XC1ho8hfw5ipC2uF3ALWEfT2G6Q7u6aWu9Muc/edit?hl=tr> adresinde belirtilen online olarak yapılacak anketi uygulayabilmek için talep edilen iznin verildiğine dair ilgi (b) Onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet TÜRKMEN
İl Milli Eğitim Müdürü

Ek: Onay ve Ekleri (40 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Hıncıpaşa Mah. İstasyon Cad. No: 72 Merkez/AMASYA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ehys>

Telefon No : (0358) 211 04 00/2041

E-Posta : argo05@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@h01.kep.tr

Bilgi için: Ahmet D.DURMUŞ

Unvan : Memur

İnternet Adresi: Fakı: (0358) 218 50 31

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evnaksorgu.meb.gov.tr> adresinden 07c5-7566-3d1d-8444-e1ca kodu ile teyit edilebilir.

Ek 5. Öğretmenlere Uygulanan Anket Formu

UZAKTAN EĞİTİMLE SOSYAL BİLGİLER DERSİ HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ANKETİ

Değerli öğretmen;

“Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı bu çalışma Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitiminde yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Yanıtlamış olduğunuz anketteki bilgileriniz üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır. Vakit ayırıp katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim. Saygılarımla...

Semirhan MUŞLU

Yüksek lisans öğrencisi

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

Yaşınız: () 22-25 () 26-29 () 30 – 35 () 36-40

Mesleki Kıdem: () 1-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl () 16-20 Yıl () 20 Yıl ve Üzeri

Bilgisayar kullanma düzeyiniz: () Düşük () Orta () İyi () Çok iyi

Günlük ortalama kaç saat internet ve bilgisayar kullanıyorsunuz?

() 3’e kadar () 3-6 saat () 6-10 saat () 10 ve üstü

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımına imkân vermemektedir.					
2- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ödev takibi daha kolaydır					
3- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin derse fiili olarak katılıp katılmadığını tespit etmek zordur.					
4- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerin geri bildirim vermesi daha kolaydır.					

5- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, sınıfa hakim olmakta zorlanırım.					
6- Öğretmen uzaktan sosyal bilgiler dersinde, öğrencilerime geri dönüt verebilirim.					
7- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, ölçme-değerlendirme verimli uygulanamamaktadır.					
8- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, adil bir şekilde yapılmaktadır.					
9- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde sınavlar, güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.					
10- Yüz yüze sosyal bilgiler dersini, uzaktan sosyal bilgiler dersine tercih ederim					
11- Uzaktan eğitim, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ilgisini artırmaktadır					
12- Yüz yüze sosyal bilgiler dersi uzaktan derse göre daha eğlencelidir					
13- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, dikkat çabuk dağılır					
14- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, derse katılım daha azdır					
15- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin sosyalleşme imkanları daha sınırlıdır					
16- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, materyal kullanmak daha zordur					
17- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, teknolojiyi kullanmak zordur					
18- Sosyal bilgiler dersinin uzaktan verilmesi, zamanda esneklik sağlar					
19- Yüz yüze sosyal bilgiler dersi, öğretmenlik tecrübesi kazanma adına uzaktan eğitime göre daha etkilidir.					
20- Sosyal bilgiler dersinin uzaktan olması, öğretmenlik tecrübelerimden faydalanmama engeldir.					
21- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersi, gelecekte de yüz yüze eğitimi desteklemek için kullanılmalıdır.					
22- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğrenci öğretmen etkileşimi yeterlidir					
23- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde teknoloji, yeterince verimli kullanılmamaktadır.					
24- Sosyal bilgiler dersinin uzaktan yapılması, öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır					
25- Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde, öğretmenler dersi daha istekli anlatır					

Ek 6. Öğretmenlere Uygulanan Görüşme Formu

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ GÖRÜŞME FORMU

Değerli öğretmen;

“Uzaktan Eğitimle Sosyal Bilgiler Dersi Hakkında Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı bu çalışma Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitiminde yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Yanıtlamış olduğunuz formdaki bilgileriniz üçüncü kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır. Vakit ayırıp katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim. Saygılarımla...

Semirhan MUŞLU

Yüksek lisans öğrencisi

Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek

Yaşınız: ☐ 22-25 ☐ 26-29 ☐ 30 -35 ☐ 36-40

Mesleki Kıdem: ☐ 1-5 Yıl ☐ 6-10 Yıl ☐ 11-15 Yıl ☐ 16-20Yıl ☐ 20Yıl ve Üzeri

Bilgisayar kullanma düzeyiniz: ☐ Düşük ☐ Orta ☐ İyi ☐ Çok iyi

Günlük ortalama kaç saat internet ve bilgisayar kullanıyorsunuz?

☐ 3’e kadar ☐ 3-6 saat ☐ 6-10 saat ☐ 10 ve üstü

1. Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde öğrenciler derse etkin bir şekilde katılabiliyor mu?

Evet... (Lütfen açıklayınız):

Hayır... (Lütfen açıklayınız):

2. Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde verilen eğitimi verimli buluyor musunuz?

Evet... (Lütfen açıklayınız):

Hayır... (Lütfen açıklayınız):

2. soruya EVET cevabı verdiyseniz lütfen 3. Soruyu cevaplamadan geçiniz.
3. Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde dersin daha verimli geçmesi için neler yapılabilir? Lütfen açıklayınız.
4. Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde kullanılan ölçme değerlendirme teknikleri yeterli midir?
- Evet... (Lütfen açıklayınız):
- Hayır... (Lütfen açıklayınız):
5. Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinde kullanılan yöntem ve teknikler kazanımların elde edilmesi için yeterli midir?
- Evet... (Lütfen açıklayınız):
- Hayır... (Lütfen açıklayınız):
6. Uzaktan eğitimle sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin motivasyonuna etkisi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Semirhan Muşlu

Eğitim Durumu :Lisans

Mezun Olunan Üniversite: Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler

Öğretmenliği

Yabancı Dil : İngilizce

